

مجلس شورای اسلامی
۱۳۶۱

بسمه تعالی
مجلس شورای اسلامی
دوره اول - سال سوم
۱۳۶۱-۱۳۶۲

شماره ترتیب چاپ ۱۲۰۸

تاریخ ۶۱/۸/۲۷
ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

بنا به دلائل زیر طرح قانونی محاسبات عمومی کشور را تقدیم مجلس شورای اسلامی می نمایم .

۱- ضرورت تحول در نظام مالی و محاسباتی در جهت اهداف و ضوابط قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران .

۲- ضرورت برقراری نظام مالی و محاسباتی صحیح .

۳- پیشگیری از آشفتگی مالی و محاسباتی بخش دولتی کشور و تصحیح مقررات تشریفاتی زائد .

لازم به یادآوری است که قبل از تقدیم این طرح با مسوولان امور اجرائی و مالی و اقتصاد و دارائی و دیوان محاسبات مذاکره شده و پس از استماع نظرات مخالف و موافق در مجموع این طرح مناسب و درجهت تامین نظر مجلس شورای اسلامی تشخیص داده شد .

- ۱- فواد کریمی ۲- سیدجلیل سیدزاده ۳- کاظم نوروزی ۴- سیدشکرالله زینلی
- ۵- سید عبدالواحد موسوی ۶- محمد رشیدیان ۷- مرتضی محمودی ۸- عبدالکریم شرعی
- ۹- علی معرفتی زاده ۱۰- سید هادی خامنه ۱۱- محسن رهامی
- ۱۲- اسماعیل خوشنویس ۱۳- حمیدی ۱۴- اسدینیا ۱۵- محمد خزاعی
- ۱۶- احمد ملازاده ۱۷- اخلاقی نیا و یک امضا ناخوانا

طرح قانونی محاسبات عمومی کشور

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- بودجه سالانه کل کشور بر نامه مالی دولت است که حاوی پیش بینی کلیه درآمدها

و سایر منابع تامین اعتبار و همچنین برآورد تمام هزینه‌هایی است که برای اجرای برنامه‌ها و نیل به اهداف دولت در کلیه زمینه‌ها شامل مسائل اقتصادی، اجتماعی، عمومی و دفاع ملی در طول سال مالی مربوط دریافت و پرداخت میگردد و از ۳ قسمت به شرح زیر تشکیل میشود.

۱- بودجه عمومی دولت - شامل درآمدهای عمومی و سایر منابع تامین اعتبار و همچنین اعتبارات جاری و عمرانی (سرمایه‌گذاری ثابت) مورد نیاز دستگاههای اجرائی برای اجرای برنامه سالانه.

۲- بودجه از محل درآمداختصاصی - شامل درآمدهای اختصاصی وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی که وصول و مصرف آنها موجب مقررات قانونی خاص مجاز می‌باشد و همچنین هزینه‌هایی که از محل این قبیل درآمدها انجام میشود.

۳- بودجه شرکتهای دولتی - شامل درآمدها و سایر منابع تامین اعتبار شرکتهای دولتی و همچنین هزینه‌هایی که از محل درآمدها و منابع تامین اعتبار مذکور برای اجرای برنامه‌های مربوط انجام میشود.

ماده ۲- وزارتخانه واحد سازمانی مشخصی است که بموجب قانون به این عنوان شناخته شده و یا بشود.

ماده ۳- موسسه دولتی واحد سازمانی مشخصی است که بموجب قانون ایجاد و به وسیله دولت زیر نظر نخست وزیر یا یکی از وزراء اداره میشود و عنوان وزارتخانه ندارد.

تبصره - دفتر رئیس جمهور که زیر نظر ریاست جمهوری اداره میگردد از نظر این قانون موسسه دولتی شناخته میشود.

ماده ۴- شرکت دولتی واحد سازمانی مشخصی است که دارای یکی از شرایط زیر باشد.

۱- با اجازه قانون بصورت شرکت ایجاد و بیش از پنجاه درصد سرمایه آن متعلق به دولت باشد.

۲- از طریق مصادره، ملی شدن و یا هر طریق قانونی دیگر بیش از پنجاه درصد سرمایه آن به مالکیت دولت درآید.

تبصره ۱- شرکتهایی که با اجازه قانون از طریق سرمایه‌گذاری سایر شرکتهای دولتی ایجاد شده یا بشود مادام که بیش از پنجاه درصد سرمایه آنها متعلق به دولت باشد شرکتهای دولتی شناخته میشوند.

تیمبره ۲- شرکت‌هایی که از طریق مضاربه و مزارعه و امثال اینها بمنظور بکار انداختن سپرده‌های اشخاص نزد بانکها و موسسات اعتباری و شرکت‌های بیمه ایجاد شده یا میشوند از نظر این قانون شرکت دولتی شناخته نمیشوند.

ماده ۵- موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی از نظر این قانون واحدهای سازمانی مشخص هستند که با اجازه قانون بمنظور انجام وظایف و خدماتی که جنبه عمومی دارد تشکیل و با توجه به طبع و ماهیت و وظایف خود با اجازه قانون غیردولتی شناخته شده باشند.

تیمبره - فهرست این قبیل موسسات و نهادها با توجه به قوانین و مقررات مربوط از طرف دولت پیشنهاد و بتصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.

ماده ۶- سال مالی یک سال شمسی است که از اول فروردین ماه آغاز و سه پایان اسفندماه ختم میشود.

ماده ۷- اعتبار عبارت از مبلغی است که برای مصرف یا مصارف معین به منظور نیل به اهداف و اجرای برنامه‌های دولت در بودجه کل کشور بتصویب میرسد و شامل اعتبارات جاری - اعتبارات سرمایه‌گذاری ثابت (طرح‌های عمرانی) و اعتبارات از محل درآمد اختصاصی و اعتبارات هزینه‌های جاری و سرمایه‌های شرکت‌های دولتی و موسسات بازرگانی و انتفاعی وابسته به دولت میباشد.

ماده ۸- دیون بلامحل عبارتست از بدهی‌های قابل پرداخت سنوات گذشته که در بودجه مربوط اعتباری برای آنها منظور نشده و یا زائد بر اعتبار مصوب و در هر دو صورت به یکی از طرق زیر ایجاد شده باشد.

الف - احکام قطعی صادره از طرف دادگاهها و نیز شعب دیوان محاسبات و سایر الزامات قانونی.

ب - انواع بدهی به وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی و شرکت‌های دولتی ناشی از خدمات انجام شده مانند آب‌ونمان برق، آب، هزینه‌های مخابراتی، پست و هزینه‌های مشابه که خارج از اختیار دستگاه اجرائی ایجاد شده باشد.

پ - سایر بدهی‌هایی که خارج از اختیار دستگاه ایجاد شده باشد. انواع دیون بلامحل موضوع این بند از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تعیین و اعلام خواهد شد.

ماده ۹- مواد هزینه نوع هزینه را در داخل بودجه و یا قسمتی از مالیت یک

وزارتخانه یا موسسه مشخص میکند .

ماده ۱۰- درآمد عمومی عبارت است از درآمدهای وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی و مالیات و سود سهام شرکتهای دولتی و درآمد حاصل از انحصارات و مالکیت و سایر درآمدهائی که در قانون بودجه کل کشور تحت عنوان درآمد عمومی منظور میشود .

ماده ۱۱- دریافتهای دولت عبارت است از کلیه وجوهی که تحت عنوان درآمد عمومی و درآمد اختصاصی و درآمد شرکتهای دولتی و سایر منابع تامین اعتبار و سپرده‌ها و هدایا و مانند اینها و سایر وجوهی که بموجب قانون باید در حسابهای خزانه داریکل متمرکز شود .

ماده ۱۲- سایر منابع تامین اعتبار مذکور در ماده ۱۱ این قانون عبارتند از منابعی که تحت عنوان وام ، انتشار اوراق قرضه ، برگشتی از پرداختهای سالیهای قبل و عناوین مشابه در قانون بودجه کل کشور پیش بینی میشود و ماهیت درآمد ندارند .

ماده ۱۳- وجوه عمومی عبارت است از نقدینههای مربوط به وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی و شرکتهای دولتی و نهادها و موسسات عمومی غیر دولتی و موسسات وابسته به سازمانهای مذکور که متعلق حق افراد و موسسات خصوصی نیست و صرفنظر از نحوه و منشأ تحصیل آن منحصرأ برای مصارف عمومی بموجب قانون قابل دخل و تصرف میباشد .

تصریح ۱- وجوهی نظیر سپرده ، وجه الضمان و نظائر آنها که بطور موقت در اختیار دستگاههای مذکور در این ماده قرار میگیرد و پس از انقضاء مدت معین و یا حصول شرایط خاصی قابل استرداد است مادام که در اختیار دستگاههای مزبور میباشد در حکم وجوه عمومی تلقی میشود .

تصریح ۲- اسناد و اوراق بهادار متعلق به سازمانهای مذکور در این ماده نیز در حکم وجوه عمومی است .

ماده ۱۴- درآمد اختصاصی عبارت است از درآمدهائی که بموجب قانون برای مصرف یا مصارف خاص در بودجه کل کشور تحت عنوان درآمد اختصاصی منظور میگردد . آن دسته از درآمدهای اختصاصی که ضمن درآمدهای اختصاصی در بودجه کل کشور منظور نمیشود جزء درآمدهای عمومی محسوب میگردد .

ماده ۱۵- درآمد شرکتهای دولتی عبارت است از درآمدهائی که در مقابل ارائه خدمت و یا فروش کالا و سایر فعالیتهایی که شرکتهای مذکور بموجب اساسنامه‌های مربوط مجاز به انجام

آنها هستند عاید آن شرکتها میگردد .

ماده ۱۶- سایر منابع تامین اعتبار شرکتهای دولتی عبارت است از منابعی که شرکتهای مزبور تحت عنوان کمک دولت ، وام استفاده از ذخائر ، کاهش سرمایه در گردش و یا عناوین مشابه بموجب قانون مجاز به منظور کردن آن در بودجههای مربوط هستند .
تبصره - منظور از سرمایه گردش مذکور در این ماده مازاد دارائیهای جاری بر بدهیهای جاری است .

ماده ۱۷- تشخیص عبارت است از تعیین و انتخاب کالا و خدمات و سایر پرداختهائی که تحصیل یا انجام آنها برای نیل به هدفها و برنامههای مصوب دستگاههای اجرائی ضرور است .
ماده ۱۸- تامین اعتبار عبارت است از اختصاص دادن تمام یا قسمتی از اعتبار مصوب برای هزینه معین .
ماده ۱۹- تعهد از نظر این قانون عبارت است از ایجاد شدن دین بر ذمه دولت ناشی از .

الف - تحویل کالا یا انجام دادن خدمت .

ب - اجرای قراردادهائی که با رعایت مقررات منعقد شده باشد .

پ - احکام صادر شده از مراجع قانونی و ذیصلاحیت .

ت - پیوستن به قراردادهای بین المللی و عضویت در سازمانها یا مجامع بین المللی با اجازه قانون .

ماده ۲۰- تسجیل عبارت است از تعیین میزان بدهی قابل پرداخت به موجب اسناد و مدارک اثبات کننده بدهی .

ماده ۲۱- حواله اجازه ای است که کتبا وسیله مقامات مجاز وزارتخانه یا موسسه دولتی و یا شرکت دولتی و یا دستگاه اجرائی محلی و یا نهادهای عمومی غیر دولتی و یا سایر دستگاههای اجرائی برای تأدیه تعهدات و بدهیهای قابل پرداخت از محل اعتبارات مربوط عهده ذی حساب در وجه ذینفع صادر میشود .

ماده ۲۲ - درخواست وجه سندی است که ذی حساب برای دریافت وجه بمنظور پرداخت حواله های صادر شده موضوع ماده ۲۱ این قانون و سایر پرداختهائی که بموجب قانون از محل وجوه متمرکز شده در خزانه مجاز میباشد حسب مورد از محل اعتبارات

ویاوجوه مربوط عهده خزانه در مرکز ویا عهده نمایندگی خزانه در استان در وجه حساب بانکی پرداخت دستگاه اجرائی ذریبط صادر میکند .

ماده ۲۳- هزینه عبارت از پرداختهائی است که بطور قطعی به ذینفع در قبال تعهد انجام شده بارعبات قوانین و مقررات مربوط صورت میگردد .

ماده ۲۴- تنخواه گردان خزانه عبارت است از اعتبار بانکی در حساب درآمد عمومی نزد بانک مرکزی ایران که بموجب قانون اجازه استفاده از آن به میزان معین در هرسال مالی برای رفع احتیاجات نقدی خزانه در همان سال به وزارت امور اقتصادی و دارائی داده میشود و منتها تا پایان فروردین ماه بعد واریز میگردد .

ماده ۲۵- تنخواه گردان استان عبارت است از وجهی که خزانه از محل اعتبارات مصوب بمنظور ایجاد تسهیلات لازم در پرداخت هزینههای جاری و عمرانی دستگاہهای اجرائی محلی تابع نظام بودجه استانی در اختیار نمایندگیهای خزانه در مرکز هر استان قرار میدهد .

ماده ۲۶- تنخواه گردان حسابداری عبارت است از وجهی که خزانه ویانمایدگی خزانه در استان از محل اعتبارات مصوب برای انجام بعضی از هزینه های سال جاری و تعهدات قابل پرداخت سالهای قبل در اختیار ذیحساب قرار میدهد تا در قبال حواله های صادر شده واریز و با صدور درخواست وجه مجددا دریافت گردد .

ماده ۲۷- تنخواه گردان پرداخت عبارت است از وجهی که از محل تنخواه گردان حسابداری از طرف ذیحساب یا تایید وزیر یار رئیس موسسه ویامقامات مجاز از طرف آنها برای انجام برخی از هزینهها در اختیار واحدها ویامامورینی که بموجب این قانون و آئین نامه های اجرائی آن مجاز بدریافت تنخواه گردان هستند قرار میگردد تا به تدریج که هزینه های مربوط انجام میشود اسناد هزینه تحویل و مجددا وجه دریافت دارند .

ماده ۲۸- پیش پرداخت عبارت است از پرداختی که از محل اعتبارات مربوط براساس احکام و قراردادهای طبق مقررات پیش از انجام تعهد صورت میگردد .

ماده ۲۹- علی الحساب عبارت است از پرداختی که بمنظور ادای قسمتی از تعهد صورت میگردد .

ماده ۳۰- سپرده از نظر این قانون عبارت است از .

الف - وجوهی که طبق قوانین و مقررات بمنظور تامین و یا جلوگیری از تضییع حقوق دولت دریافت میگردد و استرداد ویاضبط آن تابع شرایط مقرر در قوانین و مقررات

و قراردادهای مربوط است .

ب - وجوهی که بموجب قرارها و یا احکام صادره از طرف مراجع قضائی از اشخاص حقیقی و یا حقوقی دریافت میگردد و بموجب قرارها و احکام مراجع مذکور کلا یا بعضاً قابل استرداد میباشد .

پ - وجوهی که بر اساس مقررات قانونی توسط اشخاص نزد دستگاههای دولتی به نفع اشخاص ثالث تودیع میگردد تا باز عایت مقررات مربوط به ذینفع پرداخت شود .
تبصره - وجوهی که توسط دستگاههای دولتی بموجب مقررات تحت عنوان ودیعه و یا حق اشتراک آب و برق ، تلفن ، تلکس ، گاز و نظائر آنها از اشخاص دریافت میشود از نظر این قانون سپرده تلقی نمیکردد و از هر نظر مشمول مقررات مربوط به خود میباشد .

ماده ۳۱ - ذیحساب ماموری است که به پیشنهاد وزارت امور دارائی و موافقت دستگاه ذیربط و بموجب حکم وزارت امور اقتصادی و دارائی از بین مستخدمین رسمی واجد صلاحیت آن وزارت به منظور اعمال نظارت و تامین هماهنگی لازم در اجرای مقررات مالی و محاسباتی و اعمال سیاستهای مالی دولت و انجام سایر وظایف مشروحه زیر .

۱- اداره امور مالی

۲- نگاهداری و تنظیم حساب

۳- حفظ اسناد و دفاتر مالی

۴- نگاهداری و تحویل و تحول وجوه و نقدینهما و سپردهها و اوراق بهادار .

۵- وصول و ایصال درآمدها

۶- نگاهداری حساب اموال دولتی و نظارت بر اموال مذکور .

و سایر وظایفی که بموجب این قانون ، سایر قوانین بعهده او و گذار شده و یا میشود در وزارتخانهها و موسسات دولتی و شرکتهای دولتی و دستگاههای اجرائی محلی و موسسات انتفاعی و بازرگانی وابسته به دولت باین سمت منصوب میگردد ذیحساب وظایف خود را زیر نظر وزیر یا رئیس موسسه مربوط انجام خواهد داد .

تبصره ۱- وزارت امور اقتصادی و دارائی مجاز است مادام که کادر ذیحسابی وزارت مذکور تکمیل نشده است در موارد لزوم ذیحسابان شرکتهای دولتی را از بین سایر کارمندان رسمی ذیصلاحیت دولت به ترتیب فوق منصوب نماید .

تبصره ۲- ذیحساب موسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی موضوع ماده ۵ این قانون مادام که از محل درآمد عمومی وجهی دریافت میدارند با حکم وزارت امور اقتصادی و

دارائی با موافقت آن دستگاه منصوب خواهند شد .

ماده ۳۲- معاون ذیحساب مامور است که با موافقت دستگاه ذیربط به موجب حکم وزارت امور اقتصادی و دارائی از بین کارکنان رسمی واجد صلاحیت به این سمت منصوب و انجام تمام یا قسمتی از وظایف و مسوولیتهای موضوع ماده ۳۱ این قانون توسط ذیحساب به او محول میشود .

ماده ۳۳- نمایندگی خزانه در استان واحد سازمانی مشخصی است که در هر استان امور مربوط به دریافت تنخواه گردان استان و واگذاری تنخواه گردان حسابداری به ذیحسابان دستگاههای اجرائی تابع نظام بودجه استانی و ابلاغ اعتبار بودجههای استانی و افتتاح حسابهای جاری دولتی در سطح استان و سایر وظایفی را که بموجب این قانون و آئین نامه های اجرائی آن و یا توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی بر عهده واحد مزبور محول میشود به نمایندگی خزانه در استان مربوط زیر نظر مدیرکل امور اقتصادی و دارائی محل انجام خواهد داد .

ماده ۳۴- امین اموال ماموری است که از بین مستخدمین رسمی واجد صلاحیت با موافقت ذیحساب و بموجب حکم وزارتخانه یا موسسه ذیربط به این سمت منصوب و مسوولیت حراست و تحویل و تحول و تنظیم حسابهای اموال و اوراقی که در حکم وجه نقد است و کالاهای تحت ابواب جمعی ، بعهده او واگذار میشود . آئین نامه مربوط به شرایط و طرز انتخاب و حدود وظایف و مسوولیتهای امین اموال در مورد اموال منقول و غیر منقول با رعایت مقررات این قانون از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تنظیم و ابلاغ خواهد گردید .

ماده ۳۵- کارپرداز ماموری است که از بین مستخدمین رسمی واجد صلاحیت دستگاه ذیربط با موافقت ذیحساب و یا واحد تدارکاتی (حسب مورد) به این سمت منصوب میشود و نسبت به خرید و تدارک کالاها و خدمات مورد نیاز طبق دستور مقامات مجاز با رعایت مقررات اقدام مینماید .

ماده ۳۶- عامل ذیحساب ماموری است که با موافقت ذیحساب و به موجب حکم دستگاه اجرائی مربوط از بین مستخدمین رسمی واجد صلاحیت در مواردی که بموجب آئین نامه اجرائی این ماده معین خواهد شد به این سمت منصوب و انجام قسمتی از وظایف و مسوولیتهای موضوع ماده ۳۱ این قانون توسط ذیحساب به او محول میشود .

کارپردازان و واحدهای تدارکاتی و سایر ماموران و واحدهای دولتی مادام که به اقتضای طبع و ماهیت وظایف قانونی خود و یا ماموریتهای محوله مجاز به دریافت

تنخواه گردان پرداخت از ذی حساب میباشند از لحاظ مقررات مربوط به واریزتنخواه گردان دریافتی در حکم عامل ذی حساب محسوب میشوند .

ماده ۳۷- دستگاه اجرائی - منظور وزارتخانهها ، موسسات دولتی ، نیروهای سه گانه

و سازمانهای تابعه ارتش جمهوری اسلامی ایران ، استانداریها ، شهرداریها و موسسات وابسته به شهرداریها ، موسسات انتفاعی و بازرگانی وابسته به دولت ، شرکتهای دولتی ، موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و سایر دستگاههایی است که عهده دار اجرای قسمتی از برنامه سالانه بشوند .

ماده ۳۸- دستگاه اجرائی محلی منظور واحدهای تابعه وزارتخانهها و موسسات دولتی در استانها است که بودجه آنها در قانون بودجه کل کشور به صورت استانی منظور میشود .

ماده ۳۹- اصطلاحاتی که در این قانون بکار رفته و تعریف نشده است تابع تعاریف مذکور در قوانین و مقررات مربوط خواهد بود .

فصل دوم - تهیه و تصویب بودجه کل کشور

ماده ۴۰- سازمان برنامه و بودجه مکلف است حداکثر تا آخر تیرماه هر سال دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سال آتی حاوی سیاستهای کلی دولت در رابطه با بودجه سال بعد و روشهای تنظیم بودجه را با امضاء نخست وزیر به کلیه دستگاههای اجرائی ابلاغ نماید .

ماده ۴۱- کلیه دستگاههای اجرائی مکلفند بودجه و برنامه عملیاتی سال بعد خود را شامل اعتبارات جاری و عمرانی و در مورد شرکتهای دولتی شامل هزینههای جاری و سرمایه ای و عمرانی و نیز پیش بینی درآمدها و سایر منابع تامین اعتبار که به موجب قانون مسوول وصول و یا مجاز به تحصیل آن میباشند همراه با گزارشات توجیهی و مستدل در مورد بودجه پیشنهادی و نیز چگونگی اجرای بودجه در سال قبل را مطابق دستورالعمل موضوع ماده ۴۰ این قانون تهیه و با امضاء وزیر یا بالاترین مقام دستگاه اجرائی مربوط حداکثر تا آخر شهریورماه هر سال به سازمان برنامه و بودجه ارسال دارند .

تبصره ۱- بودجه شرکتهای دولتی و سازمانهای دولتی که تا قبل از تاریخ تصویب این قانون تصویب بودجه آنها بموجب قانون بعهدہ مجمع عمومی ، شورای عالی و یا سایر مراجع صلاحیت دار مشابه بوده است باید قبل از ارسال به سازمان برنامه و بودجه

حسب مورد به‌تایید مجمع عمومی ، شورای عالی و یا سایر مراجع صلاحیت دار مربوط رسیده باشد .

تبصره ۲- وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی که بموجب تبصره ۲۸ قانون بودجه سال ۱۳۵۸ و لایحه قانونی راجع به درآمدهای اختصاصی مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۴ شورای انقلاب اسلامی و تبصره ۵۶ قانون بودجه سال ۱۳۶۰ مجاز به مصرف درآمدهای اختصاصی مربوط می‌باشند موظفند بودجه از محل درآمدهای مذکور را نیز حسب مورد پس‌از تأیید بالاترین مقام دستگاه اجرائی و یا مرجع قانونی صلاحیت دار ذیربط به‌ترتیب و در موعد مقرر در این ماده به‌سازمان برنامه و بودجه ارسال دارند .

ماده ۴۲- دستگاههای اجرائی محلی تابع نظام بودجه استانی مکلفند بودجه و برنامه عملیاتی سال بعد خود شامل اعتبارات جاری و طرحهای عمرانی استانی و نیز پیش‌بینی درآمدهائی که بموجب قانون مسوول وصول آن می‌باشند همراه با گزارشات توجیهی و مستدل در مورد بودجه پیشنهادی و نیز چگونگی اجرای بودجه در سال قبل و سایر اطلاعات لازم را مطابق دستورالعمل موضوع ماده ۴۰ این قانون تهیه و با امضاء بالاترین مقام دستگاه اجرائی محلی مربوط حداکثر تا آخر شهریورماه هر سال به‌سازمان برنامه و بودجه استان ارسال دارند .

تبصره - سازمان برنامه و بودجه استان مکلف است بودجه‌های مذکور را پس از رسیدگی حداکثر تا آخر مهرماه هر سال به سازمان برنامه و بودجه در تهران ارسال دارند .

ماده ۴۳- موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی مذکور در ماده ۵ این قانون مکلفند بودجه سال بعد خود را به ترتیبی که در دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه موضوع ماده ۴۰ این قانون تعیین می‌شود حداکثر تا آخر شهریورماه هر سال پس از تصویب مراجعی که در مقررات مربوط به هریک از آنها معین شده است به سازمان برنامه و بودجه ارسال دارند تا به صورت اطلاعی در بخشی جداگانه از لایحه بودجه کل کشور و یا در ضامم آن درج شود .

تبصره ۱- هرگونه تغییری که در ارقام درآمد و هزینه بودجه این قبیل موسسات و نهادها بعمل آید باید بلافاصله با اطلاع کمیسیون بودجه مجلس شورای اسلامی و سازمان برنامه و بودجه برسد .

تبصره ۲- تأمین قسمتی از منابع بودجه موسسات و نهادهای موضوع این ماده به‌عنوان کمک از محل درآمد عمومی منحصر در محدوده خط مشی‌ها و سیاستهای اقتصادی و اجتماعی

دولت که ضمن دستور العمل تهیه و تنظیم بودجه هر سال اعلام میشود با تصویب مجلس شورای اسلامی مجاز میباشد. در صورتیکه مجلس شورای اسلامی کمک در خواستی منظور در بودجه های این قبیل موسسات را، مورد تصویب قرار ندهد و یا میزان آن را تقلیل دهد موسسات مذکور مکلفند ظرف یک ماه از تاریخ تصویب لایحه بودجه کل کشور بودجه خود را اصلاح و پس از تصویب مجدد مراجع صلاحیت دار مربوط برای اطلاع کمیسیون بودجه مجلس شورای اسلامی و سازمان برنامه و بودجه ارسال دارند.

ماده ۴۴- سازمان برنامه و بودجه مکلف است بودجه های پیشنهادی دستگاههای اجرائی را بر اساس موازین قانونی و سیاستهای اقتصادی و اجتماعی و خط مشی های بودجه ای دولت در سال بودجه با همکاری و هماهنگی دستگاههای اجرائی مربوط مورد رسیدگی قرار داده و لایحه بودجه کل کشور را تنظیم و پس از تأیید شورای اقتصاد حداکثر تا آخر آبان ماه هر سال به هیات وزیران تقدیم نماید.

ماده ۴۵- لایحه بودجه کل کشور باید حداکثر تا پنجم دیماه هر سال با رعایت مقررات این قانون همراه با گزارش اقتصادی و توجیهی شامل توضیحات لازم در باره ارقام درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار و هزینه های منظور در لایحه بودجه پیشنهادی و پیش بینی آثار و نتایج اجرای آن و همچنین درآمدهای وصول شده و هزینه های انجام شده در سال مالی قبل و درآمدهای وصول شده و پرداخت های خزانه در سال جاری تا پایان آبان ماه و تجزیه و تحلیل ارقام مذکور و هر نوع اطلاعات دیگری که ضروری تشخیص داده شود با امضاء نخست وزیر به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردد.

تبصره - تبصره ها و ارقام درآمدهای منظور در بودجه کل کشور باستثناء ارقام درآمد نفت و گاز که به تأیید وزارت نفت میرسد باید به تأیید وزارت امور اقتصادی و دارائی رسیده باشد.

ماده ۴۶- به مجمع عمومی، شورای عالی و سایر مراجع صلاحیت دار مذکور در تبصره (۱) ماده ۴۱ این قانون اجازه داده میشود به تبع تصمیمات اجتماعی، سیاسی و اقتصادی دولت و یا تصمیماتی که راسا بر طبق اساسنامه و یا قانون تشکیل شرکتها و

سازمانهای مربوط مجاز به اتخاذ آن هستند و یا بنابر مقتضیات ناشی از نوسانات قیمتها و یا در صورت فراهم شدن موجبات افزایش تولید یا سایر فعالیتها فقط برای یکبار در هر سال مالی ارقام درآمد و هزینه بودجه مصوب همان سال شرکتها و سازمانهای

دولتی مربوط را تغییر دهند مشروط بر آنکه این تغییر موجب افزایش میزان کمک مصوب دولت و همچنین کاهش ارقام درآمد بودجه عمومی دولت نگردد .

تبصره - تغییرات موضوع این ماده باید حداکثر ظرف یک هفته همراه با گزارش توجیهی لازم به اطلاع کمیسیون بودجه مجلس شورای اسلامی و سازمان برنامه و بودجه و وزارت امور اقتصادی و دارائی برسد .

ماده ۴۲ - بودجه مصوب پس از طی مراحل قانونی توسط نخست وزیر و یا مقامات مجاز از طرف او به کلیه دستگاههای اجرائی جهت اجرا ابلاغ خواهد شد . دستگاههای اجرائی مکلفند در اجرای بودجه براساس شرح فعالیتها و طرحها که طبق آئین نامه مربوط و با رعایت موارد زیر تنظیم و ابلاغ میشود در حدود اعتبارات مصوب عمل نمایند .

۱ - دستگاههای اجرائی مکلفند حداکثر ظرف روز از تاریخ ابلاغ بودجه مصوب شرح فعالیتها و طرحهای خود را براساس بودجه مذکور تنظیم و به سازمان برنامه و بودجه ارسال نمایند .

۲ - سازمان برنامه و بودجه مکلف است حداکثر ظرف روز شرح فعالیتها و طرحهای مذکور را بررسی و پس از توافق با دستگاههای اجرائی موافقتنامههای مربوط را برای اجرا به دستگاههای مزبور ابلاغ نماید .

۳ - در صورتیکه طرف مدت مذکور در بند ۲ این ماده سازمان برنامه و بودجه و دستگاههای اجرائی در مورد موافقتنامه طرحها به توافق نرسند موضوع حداکثر ظرف یک هفته برای اتخاذ تصمیم قطعی حسب مورد در یکی از مراجع زیر .

الف - شورای اقتصاد

ب - هیات سه نفری مرکب از وزیر مربوطه ، وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه و یک نفر دیگر از وزیران به انتخاب نخست وزیر .

پ - یک مرجع صلاحیتدار محلی که در آئین نامه اجرائی این ماده معین خواهد شد در مورد طرحهای استانی .

مطرح خواهد گردید .

تبصره - آئین نامه مربوط به نحوه تهیه و تنظیم و مبادله موافقتنامه فعالیتها و طرحها و همچنین طرز عمل و اختیارات مراجع مذکور در بند (۳) این ماده بنسباً به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه به تصویب هیات وزیران خواهد رسید .

ماده ۴۸ - در مورد طرحهای عمرانی که مدت اجرای آنها از یکسال مالی تجاوز

می‌کند اعتبار مورد نیاز تا پایان کار به تفکیک سالانه در بودجه اولین سالی که طرح مزبور در آن منظور می‌گردد تعیین و همراه با بودجه کل کشور به تصویب می‌رسد و دستگاه اجرائی مجاز به تامین اعتبار و تعهد درباره کلیه مبلغ طرح با رعایت اعتبارات سالانه تفکیک شده می‌باشد.

تبصره ۱- روش فوق در مورد طرحهای عمرانی که مدت اجرای آنها از یک دوره برنامه عمرانی تجاوز نماید نیز قابل اجراء خواهد بود.

تبصره ۲- هرگاه در مورد برخی از طرحها تعیین مبلغ اعتبار مورد نیاز برای تکمیل طرح در سالهای بعد در موقع تهیه بودجه پیشنهادی سالانه از طرف دستگاه اجرائی مقدور نباشد، هرگونه تامین اعتبار و تعهد مالی از طرف دستگاه اجرائی برای سنوات بعد موکول به تصویب اعتبارات مزبور و تحصیل مجوز لازم از مجلس شورای اسلامی خواهد بود.

ماده ۴۹- هرگاه در جریان سال مالی تغییری در ارقام قانون بودجه کل کشور ضرور باشد پس از بررسی سازمان برنامه و بودجه وزارت امور اقتصادی و دارائی به شرح زیر عمل خواهد شد.

۱- در صورتیکه تغییر در ارقام منضم افزایش اعتبار یا تحصیل اعتبار جدید باشد لایحه متمم بودجه تقدیم مجلس شورای اسلامی خواهد شد.

۲- در صورتیکه تغییر در ارقام محدود به نقل و انتقال اعتبار در داخل جمع اعتبارات بودجه مصوب باشد لایحه بودجه اصلاحی تقدیم مجلس شورای اسلامی میشود مگر آنکه ضمن این قانون و یا قانون بودجه مصوب آن سال ترتیب دیگری مقرر شده باشد.

ماده ۵۰- دولت میتواند تمام یا قسمتی از زبان عملیات جاری شرکتهای دولتی را بعنوان کمک از محل اعتبارات جاری در لایحه بودجه کل کشور هر سال به نسبت سهام خود پیش بینی و پس از تصویب مجلس شورای اسلامی تامین و پرداخت کند.

ضوابط و میزان و موارد شمول کمک برای جبران زیان طبق آئین نامه‌ای خواهد بود که توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی و سازمان برنامه و بودجه تهیه و به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

ماده ۵۱- شرکتهای و سازمانهای دولتی که شمول مقررات عمومی نسبت به آنها مستلزم ذکر نام است نیز مشمول مقررات این فصل خواهند بود.

فصل سوم - اجرای بودجه

بند ۱- درآمدها و سایر منابع تامین اعتبار

ماده ۵۲- پیش بینی درآمد و یا سایر منابع تامین اعتبار در بودجه کل کشور

مجوزی برای وصول از اشخاص تلقی نمی‌گردد و در هر مورد احتیاج به مجوز قانونی دارد. مسوولیت حصول صحیح و بموقع درآمدها بعد از و سالی دستگاہهای اجرائی مربوط میباشد .
ماده ۵۳ - وصول درآمدهائی که در بودجه کل کشور منظور نشده باشد طبق قوانین و مقررات مربوط به خود مجاز است .

ماده ۵۴ - کلیه وجوهی که از محل درآمدها و سایر منابع تامین اعتبار منظور در قانون بودجه کل کشور وصول می‌شود و همچنین سایر دریافتیهای دولت (شامل درآمدها و سایر دریافتیهای شرکتی دولتی به استثناء بانکها و موسسات اعتباری و شرکت های بیمه) باید در حسابهای خزانه نزد بانک مرکزی ایران متمرکز گردد .
حسابهای مذکور بدون حق برداشت می‌باشد و در مواردی که استفاده از موجودی حسابهای مزبور توسط دستگاههای اجرائی مربوط قانونا مجاز باشد ، خزانه به موجب درخواست وجه دستگاههای ذیربط وجوه لازم را به حساب پرداخت دستگاههای مذکور واریز خواهد نمود .

حسابهای که در شهرستانها به منظور واریز وجوه درآمدها و سایر منابع تامین اعتبار منظور در قانون بودجه کل کشور از طریق نمایندگی خزانه در شعب بانکهای دولتی افتتاح می‌گردد نیز حسابهای خزانه محسوب و بدون حق برداشت میباشد . وجوه واریزی به حسابهای مذکور باید منظم به حسابهای خزانه که برای تمرکز درآمدهای مربوط در اجرای این ماده نزد بانک مرکزی ایران افتتاح می‌گردد واریز شود .
تبصره ۱ - خزانه مکلف است ترتیب لازم را بدهد که شرکتیهای دولتی بتوانند به موقع طبق مقررات مربوط از وجوه خود استفاده نمایند .

تبصره ۲ - خزانه مجاز است در صورت لزوم در مورد شرکتیهای دولتی و موسسات دولتی مستقر در خارج از مرکز موافقت نماید که وجوه مربوط در حسابهای خزانه که از طریق نمایندگی خزانه در استان در هریک از بانکهای دولتی محل افتتاح میگردد متمرکز شود .
تبصره ۳ - تشخیص موسسات اعتباری با شورای پول و اعتبار میباشد .

تبصره ۴ - سازمانهای بنادر و کشتیرانی و تامین اجتماعی و شرکتها و سازمانهای که شمول مقررات عمومی در مورد آنها مستلزم ذکر نام است نیز مشمول این ماده خواهند بود .

ماده ۵۵ - نحوه عمل و روشهای اجرائی در مورد وصول درآمدهای وزارتخانهها و موسسات دولتی و نمونه فرمهای مورد استفاده برای این منظور بر اساس دستورالعملهایی خواهد بود که از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه و ابلاغ خواهد شد .

تبصره - شرکتهای دولتی به استثناء بانکها و موسسات اعتباری و شرکتهای بیمه تکلیفند روشهای اجرائی وصول درآمدهای خود را به تایید وزارت امور اقتصادی و دارائی برسانند .

ماده ۵۶ - وجوهی که وسیله وزارتخانهها و موسسات دولتی و شرکتهای دولتی (به استثناء بانکها و شرکتهای بیمه و موسسات اعتباری) بعنوان سپرده دریافت می گردد باید به حسابهای مخصوصی که از طرف خزانه در بانک مرکزی ایران و یا شعب سایر بانک های دولتی که از طرف بانک مرکزی ایران نمایندگی داشته باشند افتتاح می گردد و اریز شود . وجوه و اریز شده به حسابهای مذکور که بدون حق برداشت خواهد بود باید در آخر هر ماه به حساب مخصوص تمرکز وجوه سپرده در خزانه منتقل شود .

تبصره ۱ - رد وجوه سپرده طبق مقررات مربوط به خود بعمل می آید و خزانه مجاز است بمنظور ایجاد تسهیل در رد کلیه سپردههای وزارتخانهها و موسسات دولتی و سپردههای مربوط به طرحهای عمرانی که توسط شرکتهای دولتی اجراء می شود وجوه لازم را به عنوان تنخواه گردان رد سپرده از حساب تمرکز وجوه سپرده به ذیحسابیهای مربوط و اگذار نماید . در مورد سپردههای مربوط به عملیات جاری شرکتهای دولتی خزانه ترتیبات لازم را خواهد داد که شرکتهای مذکور بتوانند به موقع سپرده های دریافتی را رد نمایند .

تبصره ۲ - ذیحسابیهای وزارتخانهها و موسسات دولتی و شرکتهای دولتی مکلفند فهرست و مشخصات کامل سپردههایی که در آخر شهریور ماه هر سال ده سال از تاریخ وصول آن گذشته و رد نشده باشد را به خزانه اعلام نمایند تا به حساب درآمد عمومی منظور شود . رد این قبیل سپردهها مطابق ماده ۶۵ این قانون بعمل خواهد آمد .

ماده ۵۷ - کلیه وزارتخانهها و موسسات دولتی و شرکتهای دولتی مکلفند حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ اجرای این قانون کلیه وجوه سپردههایی را که تا تاریخ مذکور دریافت گردیده و نسبت به رد آن به ذینفع و یا انتقال آن به حساب خزانه اقدام نشده است به حساب تمرکز وجوه سپرده خزانه نزد بانک مرکزی ایران منتقل و فهرست مشخصات کامل سپردههای مذکور را به خزانه اعلام نمایند . رد این قبیل سپردهها بر طبق مفاد ماده ۶۵ این قانون و آئین نامه اجرائی آن بعمل خواهد آمد .

ماده ۵۸ - آئین نامه نحوه اجرای مواد ۵۴ و ۵۶ و ۵۷ توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه و ابلاغ خواهد شد .

ماده ۵۹ - متخلف از اجرای مواد ۵۴ و ۵۶ و ۵۷ این قانون به موجب رای هیاتهای مستشاری دیوان محاسبات کشور به مجازاتهای مقرر در ماده ۲۷ قانون دیوان محاسبات کشور محکوم خواهد شد .

ماده ۶۰ - شرکتهای دولتی مکلفند پس از تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت توسط مجامع عمومی مربوط حداکثر ظرف مدت یکماه ترتیب پرداخت مبالغ مالیات و همچنین سود سهام دولت را درجوه وزارت امور اقتصادی و دارائی بدهند .
تخلف از اجرای این ماده در حکم تصرف غیرمجاز درجوه عمومی محسوب میشود .
تبصره - شرکتهای دولتی مکلفند در صورتی که تا پایان شهریورماه هر سال ترازنامه و حساب سود و زیان سال قبل آنها به تصویب مجامع عمومی مربوط نرسیده باشد، بر مبنای ارقام ترازنامه و حساب سود و زیانی که به حسابرس منتخب وزارت امور اقتصادی و دارائی ارائه داده اند مالیات متعلقه را طبق قوانین مالیاتی مربوط و یا معادل ۸۰ درصد مبلغی را که بعنوان مالیات دوره مالی مورد نظر در لایحه بودجه کل کشور برای آنها پیش بینی شده است به ترتیب مقرر در این ماده درجوه وزارت امور اقتصادی و دارائی بطور علی الحساب پرداخت نمایند .

ماده ۶۱ - مجامع عمومی شرکتهای دولتی مجاز نیستند در موقع تصویب پیشنهاد تقسیم سود ، اندوخته های سرمایه ای و جاری شرکت را که در مفاد اساسنامه آنها پیش بینی شده است طوری تعیین کنند که موجب کاهش سود سهام دولت در بودجه کل کشور گردد .

ماده ۶۲ - انواع تمبر و اوراقی که برای وصول درآمدهای عمومی منظور در بودجه کل کشور مورد استفاده قرار می گیرند و انواع گذرنامه ، شناسنامه ، سند مالکیت و همچنین سایر اوراق و اسناد رسمی دولتی در شرکت سهامی چاپخانه دولتی ایران تحت نظارت

هیاتی مرکب از دو نفر نماینده وزیر امور اقتصادی و دارائی ، یک نفر نماینده دادستان کل کشور و یک نفر نماینده دیوان محاسبات کشور و یک نفر به انتخاب مجلس شورای اسلامی چاپ و تحویل وزارتخانه یا موسسه دولتی ذیربط می گردد .

تبصره ۱ - تشخیص اوراق و اسناد مشمول این ماده با وزارت امور اقتصادی و دارائی است .

تبصره ۲ - هیات وزیران مجاز است در صورت اقتضا چاپ و تحویل تمام و یا قسمتی از تمبر و اوراق و اسناد موضوع این ماده را به چاپخانه اسکناس بانک مرکزی ایران و یا چاپخانه یکی دیگر از بانکهای دولتی محول نماید تا تحت نظارت هیات مذکور انجام شود و در این صورت یک نفر از مقامات بانک مربوط نیز به انتخاب رئیس بانک به جای یک نفر از نمایندگان وزیر امور اقتصادی و دارائی در هیات مزبور عضویت خواهد داشت .

تبصره ۳ - ترتیب اجرای این ماده و همچنین نحوه عمل و وظایف و اختیارات

هیات مذکور تابع آئین نامه‌ای است که بنا به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارائی به تصویب هیات وزیران خواهد رسید .

ماده ۶۳ - در مواردی که برای تقسیط بدهی اشخاص به وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی و یادادن مهلت به بدهکاران مزبور و نیز جریمه‌های نقدی ناشی از استتکاف و یا عدم پرداخت به موقع بدهی بموجب مقررات خاص و یا مقررات عمومی تعیین تکلیف نشده باشد نحوه عمل برطبق آئین نامه‌ای است که توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه و پس از تصویب هیات وزیران به موقع اجراء گذارده می شود .

تبصره - چنانچه بدهیهای موضوع این ماده از ارتکاب جرائم و یا تخلفاتی ناشی شده باشد استیفای طلب دولت از طریق تقسیط بدهی و یادادن مهلت مانع از تعقیب قانونی متخلفین و یا مجرمین ذیربط توسط دستگاههای اجرائی مربوط یا سایر مراجع ذیصلاح نخواهد بود .

ماده ۶۴ - مطالبات وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی از اشخاصی که بموجب احکام و اسناد لازم الاجراء به مرحله قطعیت رسیده است برطبق مقررات اجرائی مالیات‌های مستقیم قابل وصول خواهد بود .

ماده ۶۵ - سپرده‌های قابل استرداد موضوع تبصره ۲ ماده ۵۶ و همچنین وجوهی که من غیرحق و یا زائد بر میزان مقرر وصول و به درآمد عمومی منتقل شده باشد ، اعم از اینکه منشاء این دریافت اشتباه پرداخت کننده یا مامور وصول و یا عدم انطباق مبلغ وصولی با مورد باشد پس از تحقق دریافت من غیرحق و یا اضافه دریافتی حسب مورد بر اثر رسیدگی دستگاه ذیربط و یا مقامات قضائی با رعایت مقررات باید از درآمد جاری مربوط (عمومی یا اختصاصی) به ذینفع رد شود .

تبصره ۱ - در مورد اضافه دریافتی از صاحبان کالا بعنوان حقوق و عوارض گمرکی مقررات مربوط اجرا می شود .

تبصره ۲ - به مطالبات اشخاص بابت اضافه پرداختی آنان خسارت تاخیر تادیه تعلق نمی گیرد .

تبصره ۳ - دستورالعمل اجرائی این ماده توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه و ابلاغ خواهد شد .

بند ۲ - هزینه‌ها و سایر پرداختها

ماده ۶۶ - وجود اعتبار در بودجه کل کشور به خودی خود برای اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی ایجاد حق نمی‌کند و استفاده از اعتبارات باید با رعایت مقررات مربوط به خود بعمل آید .

ماده ۶۷ - کلیه اعتبارات جاری و عمرانی که در بودجه عمومی دولت به تصویب می‌رسد ، براساس گزارشهای اجرائی بودجه و پیشرفت عملیات و رعایت اولویتها در رابطه با منابع مالی در دوره‌های معین توسط کمیته‌ای مرکب از نمایندگان وزارت امور اقتصادی و دارائی و سازمان برنامه و بودجه تخصیص داده می‌شود . نحوه تخصیص اعتبارات فوق الذکر و دوره‌های آن به موجب آئین‌نامه‌ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارائی و سازمان برنامه و بودجه به تصویب هیات وزیران می‌رسد .

ماده ۶۸ - در مورد آن قسمت از هزینه‌های جاری مستمر که نوعا انجام آن از یکسال مالی تجاوز می‌کند وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی میتوانند برای مدت متناسب قرارداددادهائی که مدت اجرای آن از سال مالی تجاوز می‌کند منعقد نمایند . وزارتخانه‌ها و موسسات مذکور مکلفند در بودجه سالانه خود اعتبارات لازم برای پرداخت تعهدات مربوط را مقدم بر سایر اعتبارات منظور نمایند .

تبصره ۱ - استفاده از مقررات این ماده در مورد سایر هزینه‌های ضروری وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی در هر مورد با تأیید سازمان برنامه و بودجه و وزارت امور اقتصادی و دارائی مجاز خواهد بود .

تبصره ۲ - انواع هزینه‌های موضوع این ماده و شرایط آن از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی و سازمان برنامه و بودجه تعیین و ابلاغ خواهد شد .

ماده ۶۹ - پرداخت هزینه‌ها به ترتیب پس از طی مراحل تشخیص و تأمین اعتبار و تعهد و تسجیل و حواله و با اعمال نظارت مالی بعمل خواهد آمد .

ماده ۷۰ - اختیار و مسوولیت تشخیص و انجام تعهد و تسجیل و حواله به عهده وزیر یا رئیس موسسه و مسوولیت تأمین اعتبار و نظارت قبل از خرج به منظور اجرای قوانین و مقررات مالی و محاسباتی به عهده ذبحساب می‌باشد .

تبصره ۱ - اختیارات و مسوولیت‌های موضوع این ماده حسب مورد مستقیما و بدون واسطه از طرف مقامات فوق به سایر مقامات دستگاه مربوطه کلا یا بعضا قابل تفویض خواهد بود لکن در هیچ مورد تفویض اختیار و مسوولیت سلب اختیار و مسوولیت از تفویض‌کننده

نخواهد کرد .

تیمبره ۲ - در اجرای این ماده تفویض اختیارات و مسوولیت‌های مربوط به وزیر یا رئیس موسسه و ذی‌حساب به یک‌مقام واحد و نیز تفویض اختیار و مسوولیت‌های وزیر یا رئیس موسسه به ذی‌حساب و یاکارکنان تحت نظر و مجاز خواهد بود .

ماده ۲۱ - به منظور ایجاد تسهیل در پرداخت هزینه‌های وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی و واحدهای تابعه آنها در مرکز و شهرستانها و خارج از کشور وزارت امور اقتصادی و دارایی وجوه لازم بعنوان تنخواه گردان در اختیار ذی‌حسابان مربوط و نمایندگان گنجینه در استانها قرار خواهد داد .

آئین‌نامه نحوه واگذاری و میزان و موارد استفاده از انواع تنخواه گردانهایی که واگذاری آنها بر حسب این ماده و سایر مواد این قانون ضرورت پیدا می‌کند و همچنین ترتیب و اریز آنها از طرف وزارت امور اقتصادی و دارایی تدوین و ابلاغ خواهد گردید .

ماده ۲۲ - استفاده از اعتباری که تحت عنوان " اعتبار دولت " در بودجه کل کشور منظور می‌شود به پیشنهاد نخست‌وزیر و تصویب هیات وزیران امکان پذیر است و مصرف اعتبار مزبور تابع مقررات این قانون و سایر مقررات عمومی دولت خواهد بود . لکن هیات وزیران مجاز است در مورد دستگاههای اجرائی که دارای مقررات مالی و معاملاتی خاص می‌باشند اجازه دهد که اعتبار واگذاری از محل ردیف فوق طبق مقررات خاص دستگاه مربوط مصرف شود .

تیمبره - حواله و درخواست وجه اعتبار موضوع این ماده با رعایت مفاد این قانون توسط مقامات مجاز دستگاههای اجرائی مربوط و در مورد سایر دستگاهها که فاقد ذی‌حساب میباشند توسط مقامات مجاز نخست‌وزیری صادر خواهد شد .

ماده ۲۳ - مرجع صدور حواله و درخواست وجه از محل اعتباراتی که بطور جداگانه در بودجه کل کشور منظور می‌شود و مستقیماً مربوط به هزینه‌های دستگاه اجرائی خاصی نمی‌باشد جز در مواردی که در این قانون برای آنها تعیین تکلیف شده است توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تعیین می‌شود .

ماده ۲۴ - منظور کردن اعتبار تحت عنوان (سری) در بودجه کل کشور جز در مورد دستگاههای نظامی و انتظامی ممنوع است . اعتباراتی که تحت این عنوان در بودجه دستگاههای مذکور منظور و به تصویب می‌رسد با تأیید شورای عالی دفاع قابل مصرف می‌باشد و مصرف آن تابع مقررات مذکور در این قانون و سایر قوانین مغایر نیست و فقط با صدور حواله از طرف وزیر یا رئیس موسسه مربوط پرداخت و با گواهی مصرف مقامات مزبور و یا

مقامات مجاز از طرف آنها به‌هزینه قطعی منظور می‌گردد. گزارش این قبیل هزینه‌ها باید حداکثر ظرف مدت ششماه از طریق نخست‌وزیر به مجلس شورای اسلامی تقدیم شود.

ماده ۷۵ - اعتباری که تحت عنوان "هزینه‌های پیش‌بینی نشده" در بودجه کل کشور منظور می‌شود به پیشنهاد سازمان برنامه بودجه و تصویب هیات وزیران قابل مصرف است.

ماده ۷۶ - دیون بلامحل وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی و سایر دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۸ این قانون بشرح زیر از محل اعتباراتی که تحت همین عنوان ضمن بودجه دستگاه‌های ذیربط منظور می‌شود قابل پرداخت خواهد بود.

الف - دیون بلامحل مربوط به هزینه‌های جاری پس از رسیدگی و تایید وزارت امور اقتصادی و دارائی از محل اعتبار جاری مربوط.

ب - دیون بلامحل مربوط به هزینه‌های طرح‌های عمرانی (سرمایه‌گذاری ثابت) پس از رسیدگی و تایید سازمان برنامه و بودجه از محل اعتبار طرح مربوط.

تیمبره - دیونی که خارج از موارد مندرج در ماده ۸ این قانون زائد بر اعتبار مصوب ایجاد شود تابع مقررات مواد ۱۱۲ و ۱۱۳ و ۱۱۴ این قانون خواهد بود.

ماده ۷۷ - در مواردی که لازم است قبل از انجام تعهد براساس شرایط مندرج در احکام یا قراردادهای طبق مقررات وجهی پرداخت شود میتوان به تشخیص مقامات مجاز مبالغی بعنوان پیش‌پرداخت تادیه نمود.

ماده ۷۸ - در مواردی که بنا بر عللی تسجیل و یا تهیه اسناد و مدارک لازم برای تادیه تمام دین مقدور نبوده و یا پرداخت تمام وجه مورد تعهد میسر نباشد میتوان قسمتی از وجه تعهد انجام شده را تحت عنوان علی الحساب به تشخیص مقامات مجاز پرداخت نمود.

ماده ۷۹ - میزان و موارد تادیه پیش‌پرداخت و علی الحساب و همچنین نحوه واریز و احتساب آنها به‌هزینه قطعی طبق آئین‌نامه‌ای است که از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تنظیم و به تصویب کمیسیون امور اقتصادی و دارائی مجلس شورای اسلامی خواهد رسید تا برای مدت سه سال بطور آزمایشی به‌مورد اجرا گذارده شود.

ماده ۸۰ -

۱ - وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی و شرکتهای دولتی در صورتی می‌توانند برای خدمات و کالاهای وارداتی مورد نیاز خود اقدام به افتتاح اعتبار اسنادی نمایند که علاوه بر رعایت سایر ضوابط و مقررات مربوط معادل کل مبلغ آن و حقوق و عوارض گمرکی و سود بازرگانی و سایر هزینه‌های متعلق اعتبار تامین کرده باشند.

۲ - در مورد آن قسمت از کالاها و خدمات موضوع این ماده که بموجب قراردادهای

منعقد بهای آنها باید تدریجا و یا بطور یکجا در سالهای بعد به فروشنده پرداخت شود
افتتاح اعتبار اسنادی توسط بانک مرکزی ایران بدون پیش دریافت بهای کالاها و خدمات
مربور با تعهد سازمان برنامه و بودجه مشعر بر پیش بینی اعتبار لازم در بودجه سالهای
مربوط مجاز خواهد بود .

۳- آئین نامه اجرائی این ماده شامل مبالغی که از بابت افتتاح اعتبار اسنادی قبل
از حصول تعهد بعنوان پیش پرداخت قابل تادیه می باشد از طرف وزارت امور اقتصادی و
دارائی و سازمان برنامه و بودجه و بانک مرکزی ایران تهیه و به تصویب هیات وزیران
خواهد رسید .

ماده ۸۱- کلیه اعتبارات جاری و عمرانی (سرمایه گذاری ثابت) منظور در قانون
بودجه کل کشور تا آخر سال مالی قابل تعهد و پرداخت است و مانده وجوه اعتبارات
مصرف نشده هر سال باید جداگانه تا پایان فروردین ماه سال بعد به خزانه برگشت داده شود.
تعهداتی که تا آخر سال مالی مربوط با رعایت مقررات در حدود اعتبار مصوب ایجاد شده
و پرداخت نشده باشد در سالهای بعد بشرح زیر قابل پرداخت خواهد بود .

۱- تعهدات مربوط به اعتبارات جاری از محل اعتبار خاصی که تحت عنوان (تعهدات
پرداخت نشده بودجه مصوب سالهای قبل) در بودجه سالهای بعد منظور می شود .

۲- تعهدات مربوط به سالهای ۱۳۵۲ به بعد طرحهای عمرانی پس از رسیدگی و تایید
مقامات مجاز دستگاههای اجرائی در زمان تادیه تعهد از محل اعتباری که در سالهای بعد
ضمن موافقتنامه طرحهای مربوط منظور می شود .

۳- تعهدات سنوات مذکور در بند (۲) در مورد طرحهایی که عملیات آنها خاتمه
یافته و یا کلا متوقف گردیده است پس از رسیدگی و تایید مقامات مجاز دستگاههای اجرائی
در زمان تادیه تعهد و با موافقت سازمان برنامه و بودجه در قالب طرحی که اعتبار آن از محل
برنامه مربوط و یا از محل ردیف خاصی که بهمین منظور در بودجه سالهای بعد پیش بینی
می شود .

تبصره ۱- بهای کالا یا خدمات موضوع قراردادهائی که در هر سال مالی برای تامین
احتیاجات همان سال طبق مقررات منعقد و از محل اعتبارات جاری و یا عمرانی مصوب تامین
شده است مشروط بر آنکه پایان مدت قرارداد حداکثر آخر همان سال مالی بوده ولی به علی
که خارج از اختیار طرفین قرارداد و یا یکی از آنها است کلا و یا بعضا در سال مالی بعد به مرحله
تعهد می رسد با تایید وزارت امور اقتصادی و دارائی حسب مورد از محل اعتبارات مذکور
در بندهای (۱) و یا (۲) این ماده قابل پرداخت است .

تبصره ۲ - وزارت امور اقتصادی و دارایی مجاز است ترتیبی اتخاذ نماید که در صورت لزوم مانده وجوه مصرف نشده مربوط به اعتبارات واحدهای خارج از کشور وزارتخانهها و موسسات دولتی در پایان هر سال مالی با رعایت مفاد آئین نامه موضوع ماده ۲۱ این قانون به پای تنخواه گردان سال بعد واحدهای مذکور محسوب گردد .

تبصره ۳ - چکهای که تا پایان هر سال عهده حسابهای خزانه صادر میشود پرداخت آن سال محسوب می شود .

ماده ۸۲ - اعتبارات مصوب از محل درآمدهای اختصاصی موضوع تبصره ۲ ماده ۴۱ این قانون تا آخر سال مالی در حدود وصولی درآمدهای مربوط قابل تعهد و پرداخت می باشد و مانده وجوه اعتبارات از محل درآمد اختصاصی مصرف نشده هر سال باید تا پایان فروردین ماه سال بعد به خزانه برگشت داده شود تا به حساب درآمد عمومی کشور منظور گردد . تعهداتی که تا آخر سال مالی با رعایت مقررات در حدود اعتبار مصوب و درآمدهای وصولی مربوط ایجاد شده و پرداخت نشده باشد در سالهای بعد از محل اعتبار موضوع بند (۱) ماده ۸۱ این قانون قابل پرداخت خواهد بود .

تبصره ۱ - هر مبلغ از درآمدهای اختصاصی موضوع این ماده که زائد بر میزان پیش بینی شده در بودجههای مصوب مربوط وصول شود ، قابل مصرف نبوده و باید به حساب درآمد عمومی کشور واریز گردد .

تبصره ۲ - سازمان تامین اجتماعی از شمول مقررات این ماده مستثنی است و شمول مقررات مربوط به خود می باشد .

ماده ۸۳ - گواهی بانک دائر بر .

۱ - انتقال وجه به حساب دینفع .

۲ - پرداخت وجه به دینفع یا قائم مقام قانونی او .

۳ - حواله در وجه دینفع و یا قائم مقام قانونی او .

پرداخت محسوب میگردد .

ماده ۸۴ - در مورد اعتبارات مجلس شورای اسلامی رعایت مقررات این قانون الزامی نیست و مصرف اعتبارات مذکور در صورت عدم تبعیت از مفاد این قانون تابع آئین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی خواهد بود . اعتبارات مزبور بر اساس درخواست وجه از طرف رئیس مجلس شورای اسلامی و یا مقاماتی که از طرف ایشان مجاز هستند توسط خزانه قابل پرداخت می باشد .

ماده ۸۵ - عناوین کمک مندرج در بودجه کل کشور منحصرنا ناظر بر اعتبارات جاری

است .

ماده ۶۶- بودجه‌ریک از وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی و واحدهای وابسته به آنها باید بطور کامل و جداگانه در بودجه کل کشور درج شود و منظور کردن اعتبار تحت عنوان کمک ضمن بودجه وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی برای پرداخت به واحدهای تابعه و وابسته همان وزارتخانه یا موسسه دولتی و یا به وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی دیگر و همچنین پرداخت هر نوع وجه از این بابت ممنوع است .

ماده ۶۷- اعتباراتی که در قانون بودجه کل کشور بعنوان کمک برای عملیات جاری شرکت‌های دولتی منظور میشود بموجب حواله و درخواست وجه مقامات مجاز شرکت‌های مذکور با رعایت مقررات مربوط توسط خزانه قابل پرداخت خواهد بود .

هرگاه پس از پایان سال مالی زیان شرکت بر اساس ترازنامه و حساب سود و زیان مصوب مجمع عمومی از مبلغ پیش‌بینی شده در بودجه مصوب مربوط کمتر باشد شرکت مکلف است ابتدا زیان حاصله را از محل منابع داخلی پیش‌بینی شده در بودجه مصوب خود تامین و از کمک دولت فقط برای جبران باقیمانده زیان استفاده نماید و مازاد کمک دریافتی از دولت ناشی از تقلیل زیان پیش‌بینی شده را به حساب خزانه واریز نماید .

تبصره - شرکت‌های دولتی مکلفند حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان توسط مجمع عمومی وجوه قابل برگشت موضوع این ماده را به خزانه مسترد نمایند .

ماده ۶۸- کلیه وجوهی که خارج از منابع داخلی شرکت‌های دولتی و اعتبارات دستگاه‌های اجرائی بابت خرید و تدارک مواد غذایی و کالاهای اساسی مورد نیاز عامه اختصاص داده میشود باید منحصراً به مصرف تدارک همان مواد و کالاها برسد . وجوه حاصل از فروش مواد و کالاهای مزبور باید مستقیماً بمنظور واریز وجوه دریافتی از این بابت به حساب‌های بانکی مربوط تودیع شود . زیان احتمالی حاصل از خرید و فروش این قبیل مواد و کالاها بر اساس قوانین و مقررات مربوط و در حدود اعتبارات مصوب پس از رسیدگی و تایید حسابرس منتخب وزارت امور اقتصادی و دارائی قابل پرداخت و احتساب به هزینه قطعی میباشد .

تبصره ۱- حساب خرید و فروش مواد و کالاهای مزبور باید بطور مجزا از عملیات مالی دستگاه اجرائی مربوط نگهداری شود به ترتیبی که رسیدگی حساب‌های مذکور بطور مستقل امکان پذیر باشد .

تبصره ۲- در موارد لزوم بنا به پیشنهاد دستگاه اجرائی مربوط و موافقت سازمان

برنامه و بودجه قبل از رسیدگی حسابرس منتخب وزارت اموراتصادی و دارائی حداکثر تا معادل ۲۰ درصد مبلغ زبان پیش بینی شده مربوط به خرید و فروش کالاهاى موضوع این ماده بطور علی الحساب قابل پرداخت میباشد .

تبصره ۳- هر نوع تخلف از مقررات این ماده در حکم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال دولتی محسوب خواهد شد .

ماده ۸- پرداخت کمک و یا اعانه به افراد و موسسات غیردولتی از محل بودجه وزارتخانه ها و موسسات دولتی و شرکت های دولتی جز در مواردی که به اقتضای طبع و ماهیت وظایف قانونی مربوط ناگزیر از تادیه چنین وجوهی میباشد ممنوع است .

ضوابط پرداخت این قبیل کمک ها و اعانات بتصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید و وجوه پرداختی از این بابت توسط ذیحسابان دستگاه های پرداخت کننده با اخذ رسید از دریافت کننده به حساب هزینه قطعی منظور خواهد شد مگر آنکه در ضوابط مذکور ترتیب دیگری مقرر شده باشد .

تبصره - دولت مکلف است بر مصرف اعتباراتی که بعنوان کمک از محل بودجه وزارتخانه ها و موسسات دولتی و شرکت های دولتی و یا از محل اعتبارات منظور در سایر ردیف های بودجه کل کشور به موسسات غیردولتی پرداخت میشود نظارت مالی اعمال کند . نحوه نظارت مذکور تابع آئین نامه ای است که بنا به پیشنهاد وزارت اموراتصادی و دارائی و سازمان برنامه و بودجه بتصویب هیات وزیران خواهد رسید .

ماده ۹- مصرف اعتبارات جاری و عمرانی منظور در بودجه کل کشور تابع مقررات این قانون و سایر قوانین و مقررات عمومی دولت میباشد .

تبصره ۱- مصرف اعتبارات از محل درآمدهای اختصاصی مذکور در تبصره (۲) ماده ۴۱ این قانون بر اساس بودجه های مصوب جز در مواردی که در این قانون برای آنها تعیین تکلیف شده است تابع مقررات قانونی مربوط میباشد و در صورتیکه دستگاه های اجرائی ذیربط دارای مقررات قانونی خاص برای این موضوع نباشند اعتبارات مذکور بر اساس قوانین و مقررات عمومی دولتی قابل مصرف خواهد بود .

تبصره ۲- مصرف درآمدها و سایر منابع تامین اعتبار شرکت های دولتی و سازمان های انتفاعی و بازرگانی وابسته به دولت بر اساس بودجه های مصوب جز در مواردی که در این قانون برای آنها تعیین تکلیف شده است تابع مقررات قانونی مربوط میباشد لکن اجرای طرح های عمرانی شرکتها و سازمان های مذکور از نظر مقررات مالی و معاملاتی تابع مفاد

این قانون و سایر قوانین و مقررات عمومی دولت خواهد بود. شرکتها و سازمانهای دولتی که شمول مقررات عمومی به آنها مستلزم ذکر نام است نیز مشمول مفاد این ماده خواهند بود.

تبصره ۳- در صورتیکه موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی دارای مقررات قانونی خاصی برای مصرف اعتبارات خود باشند میتوانند اعتبارات جاری را که از محل اعتبارات منظور در قانون بودجه کل کشور در اختیار آنها گذارده میشود جز در مواردیکه در این قانون صراحتاً برای آن تعیین تکلیف شده است طبق مقررات مربوط به خود به مصرف برسانند. در مواردی که اعتبارات موضوع این تبصره از محل اعتبارات منظور در بودجه وزارتخانهها و موسسات دولتی بعنوان کمک در اختیار موسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی گذارده میشود ذیصاحب دستگاه پرداخت کننده کمک وجوه پرداختی از این بابت را با اخذ رسید موسسه دریافت کننده به هزینه قطعی منظور خواهد نمود.

تبصره ۴- اعتبارات طرحهای عمرانی موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی تابع این قانون و سایر قوانین و مقررات عمومی دولت میباشد.

تبصره ۵- حساب و اسناد هزینه مربوط به اعتبارات جاری و طرحهای عمرانی (سزایم - گذاری ثابت) موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی باید قبل از تصویب مراجع قانونی ذیربط وسیله حساب برسان منتخب وزارت امور اقتصادی و دارائی رسیدگی شود و حساب سالانه آنها برای حسابرسی به دیوان محاسبات کشور تحویل گردد.

تبصره ۶- آئین نامه های مالی و معاملاتی مربوط به اعتبارات جاری آن دسته از موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی که بموجب قانون از شمول مقررات عمومی مستثنی شده و یا بشوند با رعایت مفاد این قانون و قانون دیوان محاسبات کشور توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی تنظیم و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده ۹۱- نقصان و تفریط حاصل در ابواب جمعی مامورین وزارتخانه ها و موسسات دولتی که بموجب مقررات مجاز به اخذ و نگهداری وجه نقد و یا اوراقی که در حکم وجه نقد است میباشد نسبت به وجوه و یا اوراق مذکور با اعلام دستگاه اجرائی مربوط با رای دیوان محاسبات کشور از محل اعتبار هزینه های پیش بینی نشده منظور در بودجه کل کشور تامین میشود. این اقدام مانع تعقیب مسوولان امر نخواهد بود.

تبصره - وجوهی که برائثر تعقیب مسوولان امر از این بابت وصول خواهد شد به حساب درآمد عمومی منظور میگردد.

ماده ۹۲- نحوه انجام وحدود وظایف و مسوولیت های نمایندگان هیات خزانة در استانها

و چگونگی ارتباط آنها با خزانه داری کل و واحدهای اجرائی مستقر در شهرستانهای تابعه هراستان بموجب آئین نامه‌ای که با رعایت مفاد این قانون بتصویب وزیر امور اقتصادی و دارائی میرسد معین خواهد شد.

ماده ۹۳- مقررات مربوط به نحوه درخواست وجه برای هزینه‌های دستگاههای اجرائی در مرکز و شهرستانها و نیز مقررات مربوط به ابلاغ اعتبار و حواله های نقدی بموجب دستورالعملی خواهد بود که از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه و به موقع اجرا گذارده خواهد شد.

ماده ۹۴- برای وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی و شرکت‌های دولتی (باستثناء بانکها و شرکت‌های بیمه و موسسات اعتباری) و واحدهای تابعه آنها در مرکز و شهرستانها حسب مورد از طرف خزانه و یا نمایندگی خزانه در استانها در بانک مرکزی ایران و یا سایر بانکهای دولتی که از طرف بانک مرکزی ایران نمایندگی داشته باشند به تعداد مورد نیاز حساب‌های بانکی برای پرداخت‌های مربوط افتتاح خواهد شد. استفاده از حسابهای مزبور با امضاء مشترک ذی‌حساب و یا مقام مجاز از طرف او و لااقل یک نفر دیگر از مقامات مسوول و مجاز دستگاه مربوط به معرفی خزانه و یا نمایندگی خزانه در استان بعمل خواهد آمد و کلیه پرداخت‌های دستگاههای نامبرده منحصرا از طریق حسابهای بانکی مذکور مجاز خواهد بود تبصره- موسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی موضوع ماده ۵ این قانون مادامی که از محل درآمد عمومی وجهی دریافت میدارند در مورد وجوه مذکور مشمول مقررات این ماده خواهند بود و وجوه اعتباراتی که در قانون بودجه کل کشور برای این قبیل دستگاهها بتصویب میرسد توسط خزانه و یا نمایندگی خزانه در استان منحصرا از طریق حسابهای بانکی مذکور قابل پرداخت میباشد.

ماده ۹۵- وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی میتوانند برای رفع احتیاجات سال بعد در مواردیکه موضوعی جنبه فوری و فوری داشته و تاخیر در انجام آن منجر به زیان و خسارت دولت گردد به پیشنهاد وزیر و یا رئیس دستگاه اجرائی مربوط و تایید سازمان برنامه و بودجه با موافقت وزارت امور اقتصادی و دارائی قراردادهای لازم برای خرید کالا یا خدمات مورد نظر با رعایت مقررات منعقد نمایند مشروط بر اینکه مبلغ اینگونه قراردادهای به تشخیص سازمان برنامه و بودجه در هر مورد حداکثر بیش از اعتبار مصوب و مشابه آن در آن سال و یا در صورت جدید بودن موضوع مجموعا در مورد هر دستگاه اجرائی حداکثر بیش از پنج درصد مجموع اعتبارات غیر پرسنلی مصوب دستگاه مربوط نباشد. چنانچه

در اجرای قرارداد. منعقد و براساس مقررات مربوط پرداخت وجوهی به عنوان پیش - پرداخت ضرورت پیدا کند و یا قراردادهای مزبور قبل از پایان سال مالی به مرحله تعهد برسد وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند وجوه لازم را به عنوان پیش پرداخت از محل درآمد عمومی همان سال و یا از محل تنخواه گردان خزانه تادیه نماید و در سال بعد پس از تصویب بودجه راسا از اعتبارات وزارتخانه یا موسسه مربوط واریز نماید .

ماده ۹۶- در مورد مخارج مربوط به حوادث مهم و ناگهانی مملکتی از قبیل جنگ ، آتش سوزی ، زلزله ، سیل ، بیماریهای همه گیر ، حصار اقتصادی و همچنین موارد مشابه که به فرمان رهبر یا شورای رهبری بعنوان ضرورات اسلامی و یا مملکتی اعلام گردد رعایت مقررات این قانون الزامی نیست و هیات وزیران میتواند برای این نوع مخارج بطور کلی و یا در هر مورد بنا به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارائی مقررات خاصی وضع نماید . گزارش امر باید در اولین جلسه مجلس شورای اسلامی توسط نخست وزیر تقدیم گردد .

بند ۳ - معاملات دولتی

ماده ۹۷- معاملات وزارتخانه ها و موسسات دولتی اعم از خرید و فروش و اجاره و استجاره و بیمه کاری و اجرت کار و غیره (باستثناء مواردی که مشمول مقررات استخدامی میشود) باید حسب مورد از طریق مناقصه یا مزایده انجام شود مگر در موارد زیر .

۱- در مورد معاملاتی که طرف معامله وزارتخانه یا موسسه دولتی و یا شرکت دولتی

باشد .

۲- در مورد معاملاتی که انجام آنها به تشخیص و مسوولیت بالاترین مقام دستگاه اجرائی در مرکز و یا استان و یا مقامات مجاز از طرف آنها با نهادها و موسسات و شرکتهای مشروحه زیر .

الف - موسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی و موسسات تابعه که بیش از پنجاه درصد سهام و یا سرمایه و یا مالکیت آنها متعلق به موسسات و نهادهای مذکور باشد .

ب - شرکتهای تعاونی مصرف و توزیع کارکنان وزارتخانه ها و موسسات دولتی و شرکتهای دولتی که براساس قوانین و مقررات ناظر بر شرکتهای تعاونی تشکیل و اداره

میشوند .

ب - شرکتها و موسسات تعاونی تولید و توزیع که تحت نظارت مستقیم دولت تشکیل و اداره میگردند .

مقرون به صرفه و صلاح دولت باشد .

۳- درمورد خرید اموال و خدمات و حقوقی که به تشخیص و مسوولیت وزیر و یا بالاترین مقام دستگاه اجرائی در مرکز و یا استان و یا مقامات مجاز از طرف آنها منحصر بگرد بوده و دارای انواع مشابه نباشد .

۴- درمورد خرید یا استجاره اموال غیر منقول که به تشخیص و مسوولیت وزیر و یا بالاترین مقام دستگاه اجرائی در مرکز و یا استان و یا مقامات مجاز از طرف آنها با کسب نظر کارشناس رسمی دادگستری و یا کارشناس خبره و متعدد رشته مربوطه انجام خواهد شد .

۵- درمورد خرید خدمات هنری با رعایت موازین اسلامی و صنایع مستظرفه و خدمات کارشناسی .

۶- درمورد خرید کالاهای انحصاری دولتی و یا سایر کالاهایی که دارای فروشنده انحصاری بوده و برای آنها از طرف دستگاههای دیربند دولتی نرخهای معینی تعیین و اعلام شده باشد .

۷- درمورد خرید کالاهای مورد مصرف روزانه که در محل از طرف دستگاههای دیربند دولتی و یا شهرداریها برای آنها نرخ ثابتی تعیین شده باشد .

۸- درمورد کالاهای ساخت کارخانههای داخلی و کرایه حمل و نقل بار از طریق زمینی که از طرف دستگاههای دولتی دیربند برای آنها نرخ تعیین شده باشد .

۹- درمورد کرایه حمل و نقل هوایی - دریائی - هزینه مسافرت و نظائر آن در صورت وجود نرخ ثابت و مقطوع .

۱۰- درمورد تعمیر ماشین آلات ثابت و متحرک به تشخیص و مسوولیت وزیر و یا بالاترین مقام دستگاه اجرائی در مرکز و یا استان و یا مقامات مجاز از طرف آنها .

۱۱- درمورد خرید قطعات یدکی برای تعویض یا تکمیل لوازم و تجهیزات ماشین آلات ثابت و متحرک موجود و همچنین ادوات و ابزار و وسایل اندازه گیری دقیق و لوازم آزمایشگاههای علمی و فنی و نظائر آن با تعیین بهای مورد معامله حداقل و وسیله یک نفر کارشناس خبره و متعدد رشته مربوطه که حسب مورد توسط وزیر و یا بالاترین مقام

دستگاه اجرائی در مرکز و یا استان و یا مقامات مجاز از طرف آنها انتخاب خواهد شد، پس از تایید مقامات مذکور در این ردیف .

۱۲ - در مورد حق اختراع و حق الامتیاز و حق اکتشاف علمی و نظائر آن به ترتیب مقرر در ردیف (۱۱) این ماده .

۱۳ - در مورد معاملاتی که به تشخیص هیات وزیران به ملاحظه صرفه و صلاح دولت باید مستور بماند .

۱۴ - در مورد چاپ و صحافی که بموجب آئین نامه خاصی که بنا به پیشنهاد وزارت ارشاد اسلامی و تایید وزارت امور اقتصادی و دارائی به تصویب هیات وزیران می رسد، انجام خواهد شد .

۱۵ - در مورد فروش کالاها و خدماتی که مستقیماً توسط وزارتخانه ها و موسسات دولتی تولید و ارائه می شود و نرخ فروش آنها توسط مراجع قانونی مربوط تعیین میگردد. تبصره - انجام معاملات موضوع ردیف های ۱ و ۲ این ماده بدون رعایت تشریفات مناقصه و یا مزایده مشروط بر آن است که دستگاه فروشنده، مورد معامله را در اختیار داشته یا تولیدکننده یا انجام دهنده آن باشد یا اینکه وظیفه تهیه و توزیع و فروش مورد معامله را بعهده داشته باشد .

ماده ۹۸ - معاملات دولتی به سه دسته جزئی، متوسط و عمده بشرح زیر تقسیم میشود .

الف - معاملات جزئی، معاملاتی است که مبلغ آن از دویست هزار ریال تجاوز نکند .

ب - معاملات متوسط، معاملاتی است که مبلغ آن از دویست هزار ریال بیشتر باشد و از دومیلیون ریال تجاوز ننماید .

پ - معاملات عمده معاملاتی است که مبلغ آن از دومیلیون ریال بیشتر باشد .

تبصره ۱ - مبنای نصاب در خرید برای معاملات جزئی و متوسط مبلغ مورد معامله و در مورد معاملات عمده مبلغ برآورد است .

تبصره ۲ - مبنای نصاب در فروش مبلغ ارزیابی کاردان خیره و متعهد رشته مربوط که توسط دستگاه اجرائی ذیربط انتخاب میشود خواهد بود .

ماده ۹۹ - مناقصه در معاملات بطرق زیر انجام می پذیرد .

الف - در مورد معاملات جزئی به کمترین بهای ممکن به تشخیص و مسوولیت کاربرداز .

ب - در مورد معاملات متوسط به کمترین بهای ممکن به تشخیص و مسوولیت کاربرد از مسوول واحد تدارکاتی مربوط و تایید وزیر یا بالاترین مقام دستگاه اجرائی در مرکز و یا

استان و یا مقامات مجاز از طرف آنها .

پ - در مورد معاملات عمده به تشخیص وزیر یا بالاترین مقام دستگاه اجرایی مرکز یا مقامات مجاز از طرف آنها و تایید هم ردیف آن در وزارت بازرگانی .
ماده ۱۰۰ - مزایده در معاملات به طرق زیر انجام می پذیرد .
الف - در مورد معاملات جزئی به بیشترین بهای ممکن به تشخیص و مسوولیت مامور فروش .

ب - در مورد معاملات متوسط به تشخیص مامور فروش و واحد تدارکاتی مربوط و تایید وزیر یا بالاترین مقام اجرایی در مرکز یا استان .
ج - در مورد معاملات عمده به تشخیص وزیر یا بالاترین مقام دستگاه اجرایی مرکز یا مقامات مجاز از طرف آنها و تایید هم ردیف آن در وزارت بازرگانی .
ماده ۱۰۱ - در مواردی که انجام مناقصه یا مزایده بر اساس گزارش توجیهی دستگاه اجرایی مربوط به تشخیص یک هیات سه نفره مرکب از مقامات مذکور در ماده ۱۰۲ این قانون میسر یا به صلاح نباشد ، میتوان معامله را به طریق دیگری انجام داد و در این صورت هیات مزبور با رعایت صرفه و صلاح دولت ترتیب انجام اینگونه معاملات را با رعایت سایر مقررات مربوط در هر مورد یا بطور کلی برای یک نوع کالا یا خدمت تعیین و اعلام خواهد نمود .

ماده ۱۰۲ - ترکیب هیات ترک مناقصه و مزایده موضوع ماده ۱۰۱ این قانون در مورد دستگاههای اجرایی در مرکز و استانها بشرح زیر خواهد بود .
الف - در مورد اعتبارات جاری و عمرانی واحدهای مرکزی وزارتخانه ها و موسسات دولتی و همچنین در مورد موسسات دولتی مستقر در خارج از مرکز ، معاون مالی و اداری و یا مقام مشابه وزارتخانه یا موسسه دولتی حسب مورد و ذی حساب مربوط و یک نفر دیگر از کارکنان خیره و متعهد دولت به انتخاب وزیر یا بالاترین مقام دستگاه اجرایی ذی ربط .
ب - در مورد اعتبارات جاری و عمرانی غیر استانی واحدهای خارج از مرکز وزارتخانه ها و موسسات دولتی ، استانداری یا نماینده او و بالاترین مقام دستگاه اجرایی در محل و عامل ذی حساب مربوطه در مرکز استان .

پ - در مورد اعتبارات جاری و عمرانی دادگستری جمهوری اسلامی ایران و صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و دیوان محاسبات کشور و سایر موسسات دولتی که بصورت مستقل اداره می شوند و تابع هیچیک از وزارتخانه ها نمیباشند بجای نمایندگانی به ترتیب نماینده شورای عالی قضائی و نماینده شورای سرپرستی صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و

نماینده رئیس دیوان محاسبات کشور و نماینده بالاترین مقام دستگاه اجرائی زیربسط در هیات موضوع این ماده شرکت خواهد نمود .

ت - در مورد اعتبارات جاری و عمرانی استانی ، استاندار یا نماینده او بالاترین مقام دستگاه اجرائی محلی زیربسط و ذیحساب مربوط .

ث - در مورد عملیات جاری و طرحهای عمرانی شرکتهای دولتی ، مدیر عامل و یا بالاترین مقام اجرائی و ذیحساب مربوط و یک نفر به انتخاب مجمع عمومی .

ج - در مورد موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی مادام که از محل درآمد عمومی وجهی دریافت می دارند در صورتی که بموجب مقررات مربوط زیرنظر شورا و با ارکان مشابه اداره می شوند ، ذیحساب و دونفر به انتخاب شورا با ارکان مربوط و در صورتیکه فاقد شورا یا ارکان مشابه می باشند ، ذیحساب و دونفر به انتخاب بالاترین مقام اجرائی موسسه یا نهاد مربوطه .

چ - در مورد معاملات مربوط به نیروهای سه گانه ارتش جمهوری اسلامی ایران در مرکز ، فرمانده نیروی مربوط و ذیحساب مربوط و یک نفر به انتخاب رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران و در خارج از مرکز به ترتیب نماینده فرمانده نیروی مربوط و عامل ذیحساب در محل و نماینده رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران .

ح - در مورد معاملات وزارت دفاع ملی به ترتیب مقرر در بند (الف) این ماده و در مورد معاملات مربوط به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران ، ذیحساب مربوط و دونفر به انتخاب رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران .

ماده ۱۰۳ - هیات موضوع مواد ۱۰۱ و ۱۰۲ این قانون که در هر مورد بنا به دعوت وزیر یا بالاترین مقام دستگاه اجرائی و یا مقامات مجاز از طرف آنها تشکیل می شود با حضور هر سه نفر اعضاء مربوط رسمیت دارد و کلیه اعضاء مکلف به حضور در جلسات هیات و ابراز نظر خود نسبت به گزارش توجیهی دستگاه اجرائی مربوط در مورد تقاضای ترک مناقصه یا مزایده و همچنین نحوه انجام معامله مورد نظر هستند لکن تصمیمات هیات با رای اکثریت اعضاء معتبر خواهد بود .

ماده ۱۰۴ - در اجرای ماده ۱۰۱ این قانون در صورتیکه مبلغ معامله بیش از ۲۰ میلیون ریال باشد انجام معامله پس از تصویب هیات سه نفری موضوع ماده ۱۰۲ این قانون حسب مورد با تأیید مقامات زیر مجاز خواهد بود .

الف - در مورد واحدهای مرکزی وزارتخانهها و موسسات دولتی و شرکتهای دولتی ،

وزیر مربوطه .

ب - در مورد دستگاههای اجرائی محلی تابع نظام بودجه استانی وسایرواحدهای تابعه وزارتخانهها و موسسات دولتی در خارج از مرکز و همچنین در مورد موسسات دولتی مستقر در خارج از مرکز ، استاندار استان مربوط .

پ - در مورد معاملات مربوط به نیروهای سه گانه ارتش جمهوری اسلامی ایران وستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران ، رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران و در مورد معاملات مربوط به وزارت دفاع ملی ، وزیر دفاع ملی .

ت - در مورد معاملات مربوط به دادگستری جمهوری اسلامی ایران ، صدا و سیماي جمهوری اسلامی ایران و دیوان محاسبات کشور و سایر موسسات دولتی که بصورت مستقل اداره می شوند و تابع هیچیک از وزارتخانهها و موسسات دولتی نیستند به ترتیب شورای عالی قضائی ، شورای سرپرستی رئیس دیوان محاسبات کشور و بالاترین مقام دستگاه اجرائی مربوطه .

ث - در مورد معاملات مربوط به موسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی در صورتی که بموجب مقررات مربوط زیر نظر شورا و یا ارکان مشابه اداره می شوند ، شورا و یا ارکان مربوط و در صورتیکه فاقد شورا و یا ارکان مشابه میباشند ، بالاترین مقام اجرائی موسسه یا نهاد مربوط .

ماده ۱۵۵ - در اجرای ماده ۱۵۱ در صورتی که مبلغ معامله بیش از دو بیست میلیون ریال باشد انجام معامله پس از تصویب هیات سه نفری موضوع ماده ۱۵۲ موکول به پیشنهاد مقامات و مراجع مذکور در بندهای ذیل ماده ۱۵۴ و تایید شورای اقتصاد خواهد بود .

ماده ۱۵۶ - در مواردی که رعایت برخی از مقررات این قانون و آئین نامه معاملات دولتی در مورد معاملات مربوط به کالاها و خدماتی که در محل مورد نیاز واحدهای خارج از کشور وزارتخانهها و موسسات دولتی واقع می شود به تشخیص و مسوولیت سفیر دولت جمهوری اسلامی ایران در کشور مربوط و یا بالاترین مقام سیاسی که در غیاب سفیر عهده دار انجام وظایف او می باشد ، مقدور نباشد ، معامله به ترتیبی که توسط سفیر و یا مقام مذکور با رعایت صرفه و صلاح دولت در هر مورد یا بطور کلی برای یک نوع کالا یا خدمت تعیین می شود انجام خواهد شد .

ماده ۱۵۷ - نحوه انجام معاملات و تشریفات مناقضه مزایده وسایر مقررات اجرائی مواد ۱۵۶ الی ۱۵۹ این قانون به موجب آئین نامه ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی

ودارائی به تصویب کمیسیون امور اقتصادی و دارائی مجلس شورای اسلامی خواهد رسید تا برای مدت پنج سال بطور آزمایشی به مورد اجرا گذارده شود.

تبصره - کلیه شرکتهای دولتی از جمله شرکتهای دولتی که مشمول مقررات عمومی به آنها مستلزم ذکر نام است مکلفند آئین نامه معاملات خود را بر اساس ضوابط مندرج در مواد ۹۷ الی ۱۰۶ این قانون تنظیم و طبق اساسنامه خود حداکثر ظرف یک سال از تاریخ تصویب این قانون با تایید مجمع عمومی آن و تصویب هیات وزیران تعیین نمایند.

فصل چهارم - نظارت مالی

ماده ۱۰۸ - کلیه مخارج وزارتخانهها و موسسات دولتی با رعایت مقررات این قانون و سایر قوانین و مقررات راجع به هر نوع خرج با نظارت مالی ذیحسابان مربوط قابل پرداخت می باشد.

تبصره - نظارت عملیاتی دولت بر اجرای فعالیتها و طرحهای عمرانی که هزینه آنها از محل اعتبارات جاری و عمرانی منظور در قانون بودجه کل کشور تامین میشود، به منظور ارزشیابی و از نظر مطابقت عملیات و نتایج حاصله با هدفها و سیاستهای تعیین شده در قوانین برنامه عمرانی و قوانین بودجه کل کشور و مقایسه پیشرفت کار با جدولهای زمان بندی به ترتیبی که در قانون برنامه و بودجه کشور مقرر شده و یا خواهد شد کماکان بعهده سازمان برنامه و بودجه می باشد.

ماده ۱۰۹ - بمنظور رفع اختلافاتی که ممکنست بین ذیحساب و دستگاه اجرائی مربوط از نظر مفایرت دستور خرج با قوانین و مقررات جاری بوجود آید در موارد لزوم در هر دستگاه اجرائی یک هیات سه نفره مرکب از نماینده فوئزیر یا بالاترین مقام دستگاه اجرائی ذیربط در مرکز و یا استان و ذیحساب و نماینده دیوان محاسبات تشکیل میگردد.

هیات سه نفره مذکور با حضور تمام اعضاء آن رسمیت دارد و کلیه اعضاء مکلف به حضور در جلسات هیات و ابراز نظر خود نسبت به موضوع مطروحه هستند لکن نظرات ابراز شده هیات با اکثریت آراء طبق صورتجلسه ای که تنظیم خواهد شد معتبر خواهد بود.

ماده ۱۱۰ - در صورتیکه ذیحساب انجام خرجی را برخلاف قانون و مقررات تشخیص

دهد مراتب را با ذکر مستندات قانونی مربوط کتبا به مقام صادرکننده دستور خرج اعلام می کند مقام صادرکننده دستور خرج پس از وصول گزارش ذیحساب مشعر بر خلاف قانون

و مقررات بودن خرج مخیر است به یکی از سه طریق زیر عمل نماید .

۱- نسبت به رفع نقص یا رفع معایرت دستور خود باقوانین و مقررات و یا کسب مجوزهای لازم و قانونی از مراجع ذیصلاح اقدام نماید .

۲- مسوولیت قانونی بودن دستور خود را کتبا بعهده بگیرد و مراتب را به ذی حساب اعلام نماید تا وجه سند هزینه مربوط پس از ضمیمه شدن دستور کتبی متضمن قبول مسوولیت مذکور پرداخت شود . در این صورت ذی حساب مکلف است مراتب را پس از پرداخت با ذکر مستندات قانونی مربوط به وزارت امور اقتصادی و دارائی گزارش دهد . وزارت امور اقتصادی و دارائی در صورتیکه مورد اختلاف تشخیص داد مراتب را برای تعقیب به دادستان دیوان محاسبات اعلام خواهد داشت .

۳- موضوع را برای بررسی و اظهار نظر به هیات سه نفره موضوع ماده ۱۰۹ این قانون ارجاع نماید .

ماده ۱۱۱- در صورتیکه نظر هیات موضوع ماده ۱۰۹ مبنی بر عدم معایرت دستور خرج باقوانین و مقررات مربوط باشد ذی حساب مکلف است وجه را پرداخت و یک نسخه از صورت جلسه هیات مذکور را ضمیمه سند هزینه نماید .

ماده ۱۱۲- چنانچه بنظر اکثریت اعضاء هیات سه نفره موضوع ماده ۱۰۹ خرج مورد نظر ، برخلاف قانون و مقررات باشد یک نسخه از نظریه ابرازی که به امضاء کلیه اعضا هیات رسیده باشد توسط هریک از اعضاء هیات به دستگاههای متبوع آنها ارسال خواهد گردید و در این مورد به ترتیب زیر عمل خواهد شد .

۱- در صورتیکه تا این مرحله با رعایت مفاد ماده ۱۹ تعهدی بعمل نیامده باشد دستگاه اجرایی از انجام خرج مورد نظر خودداری خواهد نمود .

۲- در صورتیکه خرج به مرحله تعهد رسیده و به تشخیص رئیس دستگاه اجرایی رد عین مورد تعهد میسر نبوده و یا فروشنده از قبول آن امتناع داشته باشد ذینفع میتواند به دیوان محاسبات مراجعه نماید و در این صورت دیوان محاسبات مجاز است با ذینفع در مورد میزان و نحوه پرداخت مطالبات او و یا رد عین مال مورد تعهد توافق کند . این توافق لازم الاجرا است و وجه مورد توافق در حدود اعتبارات موجود یا اعتبارات سال بعد وزارتخانه یا موسسه مربوط قابل پرداخت میباشد و در صورت عدم حصول توافق ، خواهان میتواند در دادگاههای صلاحیتدار طرح دعوی نماید . اقدامات فوق مانع تعقیب قانونی متخلف نخواهد بود .

ماده ۱۱۳- در موارد مندرج در ردیف ۲ ماده ۱۱۰ و ردیف ۲ ماده ۱۱۲ این قانون و همچنین در مواردی که نماینده دیوان محاسبات کشور ضمن رسیدگی بعد از خرج ، پرداخت وجهی را مستقیماً خلاف مقررات تشخیص داد ، دادستان دیوان محاسبات مکلف به رسیدگی و طرح موضوع در هیات مستشاری دیوان محاسبات خواهد بود و در صورتیکه موضوع قابل تعقیب جزائی تشخیص داده شود مراتب از طرف دادستان دیوان محاسبات به مراجع قضائی اعلام و تعقیب میشود .

ماده ۱۱۴- در صورتیکه بر اساس گواهی خلاف واقع ذیحساب نسبت به نامین اعتبار یا بر اثر اقدام یا دستور وزیر یا رئیس موسسه دولتی یا مقامات مجاز از طرف آنها زائد بر اعتبار و یا برخلاف قانون دینی بر ذمه دولت ایجاد شود هر یک از این تخلفات در حکم تصرف غیر قانونی در وجوه و اموال دولتی محسوب خواهد شد .

ماده ۱۱۵- وزارت امور اقتصادی و دارائی مکلف است به طرق مقتضی نسبت به ایجاد وحدت رویه در مورد اعمال نظارت قبل از خرج اقدام نماید .

فصل پنجم - تنظیم حساب و تفریح بودجه

ماده ۱۱۶- کلیه ذیحسابان وزارتخانهها و موسسات دولتی مکلفند نسخه اول صورت حساب دریافت و پرداخت همراه راهبره با اصل اسناد و مدارک مربوط منتهی تا آخر ماه بعد و حساب نهائی هر سال را حداکثر تا پایان خرداد ماه سال بعد به ترتیبی که در اجرای ماده ۴۳ قانون دیوان محاسبات مقرر میشود به دیوان مذکور تحویل و نسخه دوم صورت حسابهای مذکور را بدون ضمیمه کردن اسناد و مدارک به نحوی که وزارت امور اقتصادی و دارائی معین می کند به وزارت نامبرده ارسال نمایند .

تبصره ۱- صورت حسابهای فوق باید به امضاء بالاترین مقام دستگاه اجرائی مربوط و یا مقام مجاز از طرف او و ذیحساب و گواهی نماینده دیوان محاسبات کشور رسیده باشد .

تبصره ۲- مواعد تنظیم و ارسال صورت حسابهای موضوع این ماده توسط دیوان محاسبات کشور با هماهنگی وزارت امور اقتصادی و دارائی قابل تغییر میباشد .

تبصره ۳- نحوه حسابرسی یا رسیدگی دیوان محاسبات کشور نسبت به صورت حسابها و اسناد و مدارک موضوع این ماده در آئین نامه های اجرائی قانون دیوان محاسبات کشور معین خواهد شد .

تبصره ۴- در مواردی که به دلائل موجهی به تأیید هیات مقرر در ماده (۱۰۹) این

قانون دسترسی به اصل مدارک جهت انضمام به اسناد و صورت حسابهای ماهانه میسر نباشد. ذیحساب مربوط میتواند نسخ دیگر و یا فتوکپی مدارک را بجای مدارک اصلی به اسناد و صورت حسابها ضمیمه نماید. موارد شمول و نحوه اجرای این تبصره مشترکا توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی و دیوان محاسبات کشور تهیه و به مورد اجراء گذارده خواهد شد.

ماده ۱۱۷- دستگاههای اجرائی مکلفند به ترتیبی که هیات وزیران معین خواهد نمود حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از پایان هر سال مالی گزارش عملیات انجام شده

طی آن سال را بر اساس اهداف پیش بینی شده در بودجه مصوب به دیوان محاسبات کشور و سازمان برنامه و بودجه و وزارت امور اقتصادی و دارائی ارسال دارند.

ماده ۱۱۸- در مواقعی که سمت ذیحساب تغییر کند و یا به هر عنوان سمت ذیحسابی از وی سلب شود ذیحسابان قبلی و بعدی مکلفند منتهی ظرف یکماه از تاریخ اشتغال ذیحساب جدید بر اساس دستورالعملی که توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه میشود سوابق ذیحسابی را با تنظیم صورت مجلس، تحویل و تحول نمایند. این صورت مجلس باید بامضاء تحویل دهنده و تحویل گیرنده رسیده و نسخه اول آن به وزارت امور اقتصادی و دارائی ارسال گردد.

تبصره - در مواردیکه ذیحساب از تحویل ابوابجمعی خود استنکاف نماید یا به هر علتی شرکت او در امر تحویل و تحول میسر نباشد ابوابجمعی وی با حضور نماینده دادستان دیوان محاسبات و نماینده وزارت امور اقتصادی و دارائی با تنظیم صورت مجلس به ذیحساب جدید تحویل خواهد شد.

ماده ۱۱۹- شرکتهای دولتی مکلفند ترازنامه و حساب سود و زیان خود را بلافاصله پس از تصویب مجمع عمومی مربوط و حسابرسی دیوان محاسبات کشور برای درج در لایحه تفریح بودجه به وزارت امور اقتصادی و دارائی ارسال نمایند.

ماده ۱۲۰- شرکتهای دولتی مکلفند صورت حساب دریافت و پرداخت و پرداخت طرحهای عمرانی (اعتبارات سرمایه گذاری ثابت) خود را مطابق دستورالعملی که از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تنظیم خواهد شد تهیه و پس از تصویب مجمع عمومی مربوط و حسابرسی دیوان محاسبات کشور بلافاصله جهت درج در لایحه تفریح بودجه کل کشور

به وزارت امور اقتصادی و دارائی ارسال نمایند .

حکم این ماده شامل موسسات انتفاعی وابسته به دولت موضوع ماده ۱۵۶ این قانون نیز می باشد .

ماده ۱۲۱ - کلیه موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی موضوع ماده ۵ این قانون مکلفند صورت حساب دریافت و پرداخت سالانه خود اعم از اعتبارات جاری و یسا طرحهای عمرانی (اعتبارات سرمایه گذاری ثابت) را مطابق دستورالعملی که از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه و ابلاغ خواهد شد تنظیم و پس از تصویب مراجع قانونی ذیربط و حسابرسی دیوان محاسبات کشور حداکثر تا پایان شهریورماه سال بعد جهت درج در لایحه تفریح بودجه کل کشور به وزارت امور اقتصادی و دارائی ارسال دارند .

تبصره - نهادها و موسسات مشمول این ماده پس از به تصویب رسیدن آئین نامه مالی مربوط در اجرای تبصره ۶ ماده ۹۵ این قانون در مورد تنظیم و ارسال صورت حسابهای فوق در موعد و به ترتیب مقرر در آئین نامه مذکور عمل خواهند کرد .
ماده ۱۲۲ - خزانه مکلف است صورت حساب دریافتها و پرداختهای ماهانه حسابهای درآمد متمرکز در خزانه را به تفکیک انواع حسابها منتها ظرف مدت دو ماه تهیه و به دیوان محاسبات کشور تحویل نماید . طبقه بندی انواع حسابهای مذکور در این ماده با در نظر گرفتن طبقه بندی درآمدها و اعتبارات در قانون بودجه کل کشور توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی تعیین و اعلام خواهد شد .

ماده ۱۲۳ - اسنادی که بنظر نماینده دیوان محاسبات کشور به علی قابل گواهی نباشد و تا هنگام تنظیم حساب نهائی سال مربوطه دستگاه اجرائی قادر به رفع نقص نگردد تحت سرفصل حساب " اسناد گواهی نشده " منظور خواهد شد . مانده این حساب قابل انتقال به سال بعد نیز می باشد . دستورالعمل اجرائی این ماده توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی و دیوان محاسبات کشور مشترکا تهیه و به مورد اجرا گذارده خواهد شد .

ماده ۱۲۴ - پیش پرداختها در سالی که به مرحله تعهد میرسد و علی الحسابها در سالی که تصفیه میشود و اسناد موضوع ماده ۱۲۲ این قانون در سالی که به تایید دیوان

محاسبات میرسد به حساب قطعی همان سال محسوب و در لایحه تفریح بودجه آن سال جمعا و خرجا منظور میشود .

ماده ۱۲۵ - وزارت امور اقتصادی و دارائی مکلف است تفریح بودجه هر سال مالی را

حداکثر ناپایان سال بعد طبق تقسیمات و عناوین درآمد و سایر منابع تأمین اعتبار و اعتبارات مندرج در قانون بودجه سال مربوط تهیه و همراه با صورت گردش نقدی خزانه حاوی اطلاعات زیر .

الف - صورت حساب دریاخته‌های خزانه شامل .

۱- موجودی اول سال خزانه

۲- درآمدهای وصولی سال مالی مربوط.

۳- سایر منابع تأمین اعتبار

۴- واریز پیش پرداخت‌های سالهای قبل

ب - صورت حساب پرداخت‌های خزانه شامل .

۱- پرداختی از محل اعتبارات و سایر منابع تأمین اعتبار منظور در قانون بودجه

سال مربوط .

۲- پیش پرداختها

۳- پیش پرداخت‌های سالهای قبل که به پای اعتبارات مصوب سال مالی منظور

شده است .

۴- موجودی آخر سال .

بطور همزمان یک نسخه به دیوان محاسبات کشور و یک نسخه به هیات وزیران تسلیم نماید .

ماده ۱۲۶- دیوان محاسبات کشور مکلف است تفریح بودجه تسلیمی از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی را حداکثر ظرف مدت سه ماه مورد رسیدگی و تجزیه و تحلیل قرار داده و در اجرای ماده ۱۲۵ قانون دیوان محاسبات کشور گزارش لازم حاوی نظرات خود نسبت به تفریح بودجه مزبور را به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید .

ماده ۱۲۷- دولت مکلف است تفریح بودجه کل کشور تنظیمی توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی را حداکثر ظرف مدت سه ماه مورد رسیدگی و تصویب قرار دهد و لایحه تفریح بودجه کل کشور را همراه با گزارش عملیات انجام شده بر اساس اهداف پیش‌بینی شده در بودجه مصوب و نتایج حاصله از اجرای بودجه سال مربوط به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید .

ماده ۱۲۸- بمنظور جلوگیری از ایجاد وقفه در امر تنظیم لایحه تفریح بودجه چنانچه بعضی از دستگاه‌های اجرائی که بنحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می‌نمایند بعلت حوادث غیرمترقبه از قبیل سیل - زلزله - آتش سوزی - جنگ و علل دیگر

نتوانند حساب نهائی یا صورتهای مالی خود را در مواعد مقرر در این قانون به وزارت امور اقتصادی و دارائی ارسال نمایند ، وزارت مذکور مکلف است به شرح زیر عمل نماید .

الف - فهرست دستگاههای اجرائی مذکور را جهت بررسی و تعقیب موضوع و اقدامات قانونی به دیوان محاسبات کشور ارسال نماید .

ب - در مورد وزارتخانهها و موسسات دولتی در مقابل اعتبارات مصوب هر دستگاه پرداختهای خزانه از این بابت پس از وضع وجوه برگشتی و موجودی حسابهای مربوط و در مقابل درآمدهای پیش بینی شده در قانون بودجه سال مورد عمل دستگاه یا دستگاههای اجرائی مزبور وصولیهای خزانه از این بابت و موجودی حسابهای مربوط را در لایحه تفریح بودجه همان سال منظور نمایند . مشروط بر اینکه تعداد این گونه حسابها در مجموع از ۱۰٪ کل صورتحسابهای نهائی دستگاههای اجرائی کشور و اعتبارات مصوب آنها از ۵٪ کل اعتبارات مصوب بودجه کمل کشور تجاوز ننمایند .

پ - در مورد شرکتهای دولتی چنانچه ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت تهیه و به گواهی هیات مدیره یا هیات عامل حسب مورد و ذیحساب مربوطه رسیده باشد ولیکن تا پایان بهمن ماه سال بعد بر اساس این قانون به تصویب مجمع عمومی شرکت نرسیده باشد در این صورت ارقام لازم از ترازنامه و حساب سود و زیان مذکور استخراج و در لایحه تفریح بودجه کمل کشور درج خواهد شد .

ث - وزارت امور اقتصادی و دارائی مکلف است تفریح بودجه اصلاح شده دستگاههای موضوع بندهای ب و پ این ماده را در سالی که حساب نهائی و با صورتهای مالی مصوب مربوط به وزارت مذکور واصل میگردد تهیه و پس از رسیدگی یا حسابرسی دیوان محاسبات کشور همراه با تفریح بودجه همان سال به ترتیب مقرر در ماده ۱۲۵ این قانون به دیوان محاسبات کشور و هیات وزیران تقدیم نماید .

ماده ۱۲۹ - تنظیم لایحه تفریح بودجه سالهای ۱۳۵۳ لغایت ۱۳۶۰ با رعایت مفاد مواد ۱۲۵ و ۱۲۶ و ۱۲۷ و ۱۲۸ این قانون تابع مفاد تبصره ۶۷ قانون بودجه سال ۱۳۶۱ خواهد بود .

کلیه ذیحسابان فعلی و بعدی و سایر ماموران مالی که در اجرای این ماده تکالیف و مسولیتهایی توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی به آنها محمول میشود موظفند

به تکالیف و مسوولیت‌های محوله عمل نمایند و کلیه دستگاه‌های اجرائی و کارکنان ذی‌حسابی‌ها مکلف به همکاری و تشریک‌مساعی در این مورد خواهند بود .

متخلفین از حکم این ماده با اعلام وزارت امور اقتصادی و دارائی برطبق ماده

۲۷ قانون دیوان محاسبات کشور مصوب مجلس شورای اسلامی به موجب رای

هیات‌های مستشاری دیوان مزبور حسب مورد به مجازات‌های مقرر در ماده مذکور

محکوم خواهند شد .

ماده ۱۳۰- اختیاری که به موجب مفاد قسمت اخیر بند (۳) تبصره (۶۷۰)

قانون بودجه سال ۱۳۶۱ به وزارت امور اقتصادی و دارائی تفویض گردیده است تا

زمانی که تفریغ بودجه سال‌های ۱۳۵۳ لغایت ۱۳۶۰ به تصویب مجلس شورای اسلامی

نرسیده است به قوت خود باقی است .

ماده ۱۳۱- در کلیه مواردی که به موجب این قانون تکالیف به منظور تنظیم

حساب‌های ماهانه و نهائی بر عهده ذی‌حسابان محول شده است روسای دستگاه‌های

اجرائی در اجرای دقیق این تکالیف در قبال دیوان محاسبات کشور با ذی‌حسابان

مربوط مسوولیت مشترک خواهند داشت و مکلفند تسهیلات و امکانات لازم بمنظور

انجام تکالیف قانونی مذکور در اختیار واحد ذی‌حسابی خود قرار دهند .

فصل ششم - اموال دولتی

ماده ۱۳۲- مسوولیت حفظ و حراست و نگهداری حساب اموال منقول دولتی در

اختیار وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی با وزارتخانه یا موسسه دولتی استفاده‌کننده

و نظارت و تمرکز حساب اموال مزبور با وزارت امور اقتصادی و دارائی می‌باشد .

در اجرای این ماده وزارت امور اقتصادی و دارائی مجاز است در مواردی که لازم

تشخیص دهد به حساب و موجودی اموال وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی به طرق مقتضی

رسیدگی نماید و دستگاه‌های مزبور مکلف به همکاری و ایجاد تسهیلات لازم در این

زمینه خواهند بود و در هر حال رسیدگی و نظارت وزارت امور اقتصادی و دارائی

رافع مسوولیت دستگاه‌های دولتی مربوط نخواهد بود .

تبصره - اسلحه و مهمات و سایر تجهیزات نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران

اعم از نظامی و انتظامی از لحاظ رسیدگی و نظارت وزارت امور اقتصادی و دارائی از

شمول حکم این ماده مستثنی است و تابع مقررات مربوط به خود میباشد . فهرست سایر

تجهیزات موضوع این تبصره به پیشنهاد وزارت دفاع و تأیید وزارت امور اقتصادی و دارائی بتصویب شورای عالی دفاع تعیین خواهد شد .

ماده ۱۳۳- انتقال بلاعوض اموال منقول دولت از یک وزارتخانه یا موسسه دولتی به وزارتخانه یا موسسه دولتی دیگر در صورتی امکان پذیر خواهد بود که علاوه بر موافقت وزارتخانه یا موسسه ای که مال را در اختیار دارد موافقت وزارت امور اقتصادی و دارائی قبلاً تحصیل شده باشد .

ماده ۱۳۴- انتقال بلاعوض اموال منقول وزارتخانه ها و موسسات دولتی به شرکتهای دولتی که صد درصد سهام آنها متعلق به دولت باشد بنا به تقاضای شرکت دولتی ذیربط و موافقت وزیر یا بالاترین مقام اجرائی وزارتخانه یا موسسه دولتی انتقال دهنده مال با اطلاع و تأیید قبلی وزارت امور اقتصادی و دارائی مجاز میباشد . در صورتیکه ارزش اموال منقولی که در اجرای این ماده در هرسال به شرکت دولتی منتقل میشود براساس ارزیابی کارشناس منتخب شرکت جمعاً بیش از یک میلیون ریال باشد در پایان هرسال باید سرمایه شرکت معادل مبلغ ارزیابی شده افزایش یابد و در هرسال شرکت انتقال گیرنده مکلف است ارزش مال منتقل شده را به حسابهای مربوط منظور نماید .

ماده ۱۳۵- انتقال بلاعوض اموال منقول شرکتهای دولتی که صد درصد سهام آنها متعلق به دولت میباشد به وزارتخانه ها و موسسات دولتی بنا به تقاضای وزیر یا رئیس موسسه دولتی مربوط و موافقت مجمع عمومی شرکت و اطلاع قبلی وزارت امور اقتصادی و دارائی مشروط بر آنکه ارزش دفتری (قیمت تمام شده منهای تجمع ذخیره استهلاک) اموالی که در اجرای این ماده انتقال داده میشود جمعاً از ۵۰٪ سرمایه پرداخت شده شرکت تجاوز نکند ، مجاز میباشد .

شرکت انتقال دهنده مال مکلف است در صورتی که ارزش دفتری اموال منقول شرکت که در اجرای این ماده به وزارتخانه ها و موسسات دولتی منتقل میشود تا یک میلیون ریال باشد معادل مبلغ مزبور به حساب هزینه همان سال منظور و در صورت تجاوز این مبلغ از یک میلیون ریال معادل ارزش دفتری اموال منتقل شده سرمایه شرکت را کاهش دهد .

ماده ۱۳۶- وزارتخانه ها و موسسات دولتی و شرکتهای دولتی میتوانند پس از کسب موافقت وزارت امور اقتصادی و دارائی اموال منقول خود را بطور امانی در اختیار

سایر وزارتخانه ها و موسسات دولتی و شرکتهای دولتی و موسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی قرار دهند . در این صورت وزارتخانه ها و موسسات دولتی و شرکتهای دولتی و موسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی تحویل گیرنده بدون اینکه حقی تصرفات مالکانه نسبت به اموال امانی مذکور داشته باشند مسؤول حفظ و حراست و نگهداری حساب این اموال خواهند بود و باید فهرست اموال مزبور را به وزارت امور اقتصادی و دارائی ارسال و عین اموال را پس از رفع نیاز به وزارتخانه یا موسسه دولتی و یا شرکت دولتی ذیربط اعاده و مراتب را به وزارت امور اقتصادی و دارائی اطلاع دهند .

ماده ۱۳۷ - منظور از اموال منقول مذکور در فصل ششم این قانون اموال منقول غیرمصرفی است و ترتیب نگهداری حساب نقل انتقال اموال منقول مصرفی و در حکم مصرفی در آئین نامه موضوع ماده ۱۴۷ این قانون تعیین خواهد گردید .

ماده ۱۳۸ - فروش اموال منقول وزارتخانهها و موسسات دولتی که اسقاط شده و یا مازاد برنیاز تشخیص داده شود و مورد نیاز سایر وزارتخانهها و موسسات دولتی نباشد، با اطلاع قبلی وزارت امور اقتصادی و دارائی و اجازه بالاترین مقام دستگاه اجرائی ذیربط با رعایت مقررات مربوط به معاملات دولتی مجاز میباشد . وجوه حاصل از فروش این قبیل اموال باید به حساب درآمد عمومی واریز شود .

تبصره - اموال منقولی که فروش آنها بموجب قانون ممنوع می باشد ، از شمول این ماده مستثنی می باشد .

ماده ۱۳۹ - کلیه اموال و دارائیهای منقول و غیرمنقولی که از محل اعتبارات طرحهای عمرانی (سرمایه گذاری ثابت) برای اجرای طرحهای مزبور خریداری و یا بر اثر

اجرای این طرحها ایجاد و یا تملک میشود اعم از اینکه دستگاه اجرائی طرح ، وزارتخانه یا موسسه دولتی یا شرکت دولتی و یا موسسه و نهاد عمومی غیردولتی باشد تا زمانی که اجرای طرحهای مربوط خاتمه نیافته است متعلق به دولت است و حفظ و حراست آنها با دستگاههای اجرائی ذیربط می باشد و در صورتیکه از اموال مذکور برای ادامه عملیات طرح رفع نیاز شود واگذاری عین و یا حق استفاده از آنها به سایر دستگاههای دولتی و همچنین فروش آنها تابع مقررات فصل ششم این قانون خواهد بود و وجوه حاصل از فروش باید به حساب درآمد عمومی کشور واریز گردد .

تبصره ۱ - اموال منقول و غیرمنقول موضوع این ماده پس از خاتمه اجرای طرحهای

مربوط در مورد طرحهایی که توسط وزارتخانه ها و موسسات دولتی اجراء میشود کماکان متعلق به دولت خواهد بود و در مورد طرحهایی که مجری آنها شرکت های دولتی یا نهادهای و موسسات عمومی غیر دولتی هستند به حساب اموال و دارائی های دستگاه مسوول بهره برداری طرح منظور خواهد شد .

تبصره ۲- درآمدهای ناشی از بهره برداری از این نوع اموال و دارائیهای در مورد طرحهای عمرانی که توسط وزارتخانه ها و موسسات دولتی اجراء میشود قبل و بعد از خاتمه اجرای طرح به حساب درآمد عمومی کشور و در مورد طرحهای مورد اجرای شرکت های دولتی و موسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی در صورتیکه هزینه بهره برداری از محل منابع شرکت و یا منابع داخلی موسسه و نهاد عمومی غیر دولتی مربوط تامین شود به حساب درآمد دستگاه مسوول بهره برداری طرح و در غیر این صورت به حساب درآمد عمومی کشور منظور خواهد گردید .

ماده ۱۴۰- کلیه اموال غیر منقول وزارتخانه ها و موسسات دولتی متعلق به دولت است و حفظ و حراست آنها با وزارتخانه یا موسسه دولتی است که مال را در اختیار دارد . وزارتخانه ها و موسسات دولتی میتوانند با موافقت وزارت امور اقتصادی و دارائی و تصویب هیات وزیران حق استفاده از اموال مزبور را که در اختیار دارند به یکدیگر واگذار کنند .

ماده ۱۴۱- فروش اموال غیر منقول وزارتخانه ها و موسسات دولتی که مازاد بر نیاز تشخیص داده شود باستثناء اموال غیر منقول مشروحه زیر .

- ۱- اموال غیر منقولی که از نفایس ملی باشد .
- ۲- تاسیسات و استحکامات نظامی و کارخانجات اسلحه و مهمات سازی .
- ۳- آثار و بناهای تاریخی .

۴- اموال غیر منقول که در رابطه با مصالح و منافع ملی در تصرف دولت باشد .
که فروش آنها ممنوع میباشد بنا به پیشنهاد وزیر مربوط و تأیید وزارت امور اقتصادی و دارائی .
تصویب هیات وزیران و با رعایت سایر مقررات مربوط مجاز می باشد و جوه حاصل از فروش این قبیل اموال باید به حساب درآمد عمومی کشور واریز شود .

تبصره ۱- در مورد موسسات دولتی که زیر نظر هیچیک از وزارتخانه ها نیستند و بطور مستقل اداره میشوند پیشنهاد فروش اموال غیر منقول مربوط در اجرای این ماده از طرف بالاترین مقام اجرائی موسسات مذکور بعمل خواهد آمد .

۲- تبصره - فروش اموال غیرمنقول شرکتهای دولتی بجز اموال غیرمنقول مستثنی شده در این ماده با تصویب مجمع عمومی آنها مجاز میباشد .

... ماده ۱۴۲ - وزارت امور اقتصادی و دارائی مکلف است اموال غیرمنقولی را که در قبال مطالبات دولت و یا در اجرای قوانین و مقررات خاص و یا احکام دادگاهها به تملک دولت درآمده و یا در آید چنانچه از مستثنیات موضوع ماده ۱۴۱ این قانون نباشد با رعایت مقررات مربوط به فروش رسانیده و حاصل فروش را به درآمد عمومی کشور واریز نماید .

... تبصره - مادام که اموال موضوع این ماده بفروش نرسیده نگهداری و اداره و بهره برداری از آن بمعده وزارت امور اقتصادی و دارائی میباشد .

... ماده ۱۴۳ - اموال غیرمنقول وزارتخانهها و موسسات دولتی به پیشنهاد وزیر یا رئیس موسسه مربوط و تأیید وزارت امور اقتصادی و دارائی با تصویب هیات وزیران قابل انتقال به شرکتهائی که صد درصد سهام آنها متعلق به دولت است می باشد اموال مزبور توسط کارشناس یا کارشناسان منتخب مجمع عمومی شرکت به قیمت روز ارزیابی و پس از تأیید مجمع عمومی سرمایه شرکت معادل قیمت مذکور افزایش می یابد .

... ماده ۱۴۴ - اموال غیرمنقول متعلق به شرکتهای دولتی با تأیید وزارت امور اقتصادی و دارائی و تصویب هیات وزیران قابل انتقال به وزارتخانه ها و موسسات دولتی میباشد مشروط بر اینکه قیمت دفتری اینگونه اموال انتقالی مجموعاً از پنجاه درصد سرمایه پرداخت شده شرکت تجاوز ننماید . معادل قیمت دفتری اموال مزبور از سرمایه شرکت کسر میشود .

... ماده ۱۴۵ - اموال غیرمنقول متعلق به شرکتهائیکه صد درصد سهام آنها متعلق به دولت است با تصویب مجمع عمومی آنها قابل انتقال به یکدیگر می باشد . بهای اینگونه اموال با توافق مجامع عمومی مربوط تعیین و معادل آن از سرمایه شرکت انتقال دهنده کسر و به سرمایه شرکت انتقال گیرنده افزوده میگردد .

... ماده ۱۴۶ - وزارتخانه ها و موسسات دولتی میتوانند پس از کسب موافقت امور اقتصادی و دارائی و تصویب هیات وزیران حق استفاده از اموال غیرمنقول دولتی مزادبر احتیاج خود را بطور موقت به موسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی واگذار نمایند . در این صورت موسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی انتقال گیرنده بدون اینکه حق تصرف مالکانه داشته باشند مسوول حفظ و حراست اموال مذکور بوده و باید پس از رفع

نیاز عین مال را به وزارتخانه یا موسسه دولتی ذیربط اعاده و مراتب را به وزارت امور

اقتصادی و دارائی اطلاع دهند .

ماده ۱۴۷- آئین نامه مربوط به نحوه اجرای فصل ششم این قانون و چگونگی رسیدگی و نظارت و تمرکز حساب اموال منقول و غیر منقول دولت از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تنظیم و ابلاغ خواهد شد .

فصل هفتم - مقررات متفرقه

ماده ۱۴۸- سهام و اسناد مالکیت اموال غیر منقول و تضمین نامهها و سایر اوراق بهادار متعلق به وزارتخانهها و موسسات دولتی و همچنین سهام متعلق به دولت در شرکتها باید به ترتیب و در محل یا محل هائی که از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تعیین میشود نگاهداری شود .

خزانه داری کل کشور مکلف است بر نگهداری صحیح سهام و اسناد و اوراق مذکور نظارت نماید سهام و اسناد و تضمین نامهها و سایر اوراق بهادار مشمول این ماده به موجب دستورالعمل اجرائی مربوط که توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه و ابلاغ خواهد گردید معین میشود .

ماده ۱۴۹- حسابهای خزانه در بانک مرکزی ایران و با شعب سایر بانکهای دولتی که از طرف بانک مرکزی ایران نمایندگی داشته باشند به درخواست خزانه دار کل کشور و یا مقام مجاز از طرف او افتتاح و یا مسدود میگردد و استفاده از حسابهای مزبور با حداقل امضاء مشترک دو نفر از مقامات خزانه داری کل که کارمند رسمی دولت باشند به معرفی خزانه دار کل کشور و در غیاب او مقامی که طبق حکم وزیر امور اقتصادی و دارائی موقتاً عهده دار وظایف او می باشد خواهد بود کلیه مکاتباتی که موجب نقل و انتقال موجودی حسابهای خزانه گردد باید حداقل با دو امضاء مقامات مجاز مذکور در این ماده صادر شود .

ماده ۱۵۰- خزانه مجاز است برای رفع احتیاجات خود از موجودی حسابهای اختصاصی از جمله حساب تمرکز درآمد شرکتهای دولتی و سپرده موقتاً استفاده نماید مشروط بر اینکه بلافاصله پس از درخواست سازمان ذیربط وجوه استفاده شده را مسترد

دارد.

ماده ۱۵۱- وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی و اموال متعلق به آنها از پرداخت هر نوع عوارض مستقیم به شهرداری از قبیل انواع عوارض متعلق به زمین و ساختن وسایل اموال منقول و حق شرف و حق مرغوبیت و مشابه آنها معاف هستند. تشخیص انواع عوارض غیر مستقیم که به سازمانهای مذکور تعلق بگیرد به پیشنهاد وزارت کشور و موافقت وزارت امور اقتصادی و دارائی با نخست وزیر خواهد بود.

ماده ۱۵۲- حقوقی که بر اثر تخلف از شرایط مندرج در قراردادها برای دولت ایجاد میشود جز در مورد احکام قطعی محاکم دادگستری که لازم الاجرا خواهد بود کلاً یا بعضاً قابل بخشودن نیست مگر اینکه بموجب رای دیوان محاسبات قبل از صدور حکم قطعی محرز شده باشد که تخلف از شرط ناشی از حوادثی بوده که از اختیار طرف قرارداد خارج بوده است.

ماده ۱۵۳- کلیه لوايح که جنبه مالی دارد باید علاوه بر امضای نخست وزیر و وزیر مسوول امضای وزیر امور اقتصادی و دارائی را نیز داشته باشد.

کلیه تصمیمنامه‌های پیشنهادی دستگاههای اجرایی که جنبه مالی دارد در صورتی قابل طرح در هیات وزیران است که قبلاً به وزارت امور اقتصادی و دارائی ارسال و نظر وزارت مزبور کسب شده باشد.

ماده ۱۵۴- نمونه اسنادی که برای پرداخت هزینه‌ها مورد قبول واقع میشود و نمونه فرمهایی که در اجرای این قانون استفاده از آنها ضرورت پیدا می‌کند و همچنین مدارک و دفاتر و روش نگهداری حساب با موافقت وزارت امور اقتصادی و دارائی تعیین میشود و دستورالعملهای اجرایی این قانون از طرف وزارت مزبور ابلاغ خواهد شد.

ماده ۱۵۵- در مورد دریافت درآمد و پرداخت هزینه کشور ریال دریافت و پرداخت نمیشود.

ماده ۱۵۶- از تاریخ تصویب این قانون ایجاد یا تشکیل سازمان دولتی با توجه به مواد ۲ و ۳ و ۴ این قانون منحصراً بطور وزارتخانه یا موسسه دولتی یا شرکت دولتی مجاز خواهد بود. کلیه موسسات انتفاعی و بازرگانی وابسته به دولت و سایر دستگاههای دولتی که به صورتی غیر از وزارتخانه یا موسسه دولتی یا شرکت دولتی ایجاد شده و اداره میشوند مکلفند حداکثر ظرف مدت یکسال از تاریخ اجرای این قانون با رعایت مقررات مربوط وضع خود را با یکی از سه وضع حقوقی فوق تطبیق دهند و الا با انقضای

این فرصت موسسه دولتی محسوب و تابع مقررات این قانون در مورد موسسات دولتی خواهند بود .

ماده ۱۵۷- در مواردی که باید وجوهی طبق مقررات بعنوان حق تمبر و یا از طریق الصاق و ابطال تمبر وصول شود وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند روشهای مناسب دیگری را برای وصول اینگونه درآمد ها تعیین نماید . موارد ونحوه عمل و روشهای جایگزینی بموجب آئین نامه ای خواهد بود که از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه خواهد شد .

ماده ۱۵۸- مجامع عمومی شرکتهای دولتی مکلفند ظرف شش ماه پس از پایان سال مالی ترازنامه (عملیات جاری و طرحهای عمرانی) و حساب سود و زیان شرکت را رسیدگی و تصویب نمایند .

تبصره ۱- ترازنامه (عملیات جاری و طرحهای عمرانی) و حساب سود و زیان در صورتی قابل طرح و تصویب در مجمع عمومی خواهد بود که از طرف حسابرس منتخب وزارت امور اقتصادی و دارائی مورد رسیدگی قرار گرفته و گزارش حسابرسی را همراه داشته باشد .

تبصره ۲- هیات مدیره و یا هیات عامل حسب مورد در شرکتهای دولتی مکلف است پس از پایان سال مالی حداکثر تا پایان خرداد ماه ترازنامه و حساب سود و زیان و ضامتهای مربوط را جهت رسیدگی به حسابرس منتخب وزارت امور اقتصادی و دارائی تسلیم نماید .

حسابرس منتخب وزارت امور اقتصادی و دارائی مکلف است پس از وصول ترازنامه و حساب سود و زیان و ضامتهای مربوط حداکثر ظرف مدت دو ماه رسیدگیهای لازم را انجام داده و گزارش حسابرسی را به مقامات و مراجع ذیربط تسلیم نماید .

تبصره ۳- موعدهای مقرر برای تسلیم ترازنامه و حساب سود و زیان و ضامتهای مربوط از طرف هیات مدیره و یا هیات عامل به حسابرس منتخب وزارت امور اقتصادی و دارائی حداکثر تا دو ماه و مهلت رسیدگی حسابرس منتخب وزارت امور اقتصادی و دارائی حداکثر تا سه ماه با ارائه دلائل قابل توجیهی که به تایید وزارت امور اقتصادی و دارائی برسد قابل تمدید است .

ماده ۱۵۹- در صورتیکه پس از تشکیل مجامع عمومی ترازنامه و حساب سود و زیان شرکتهای دولتی به دلائل موجهی قابل تصویب نباشد ، مجامع عمومی مکلفند هیات

مدیره یا هیات عامل شرکت را حسب مورد موظف نمایند در مهلتی که تعیین میشود نسبت به رفع ایرادات و اشکالات اقدام نمایند و مجدداً ترتیب تشکیل مجمع عمومی را برای تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان بدهند ، در هر حال ترازنامه و حساب سود و زیان هر سال مالی شرکتهای دولتی باید حداکثر تا پایان بهمن ماه سال بعد بتصویب مجامع عمومی آنها رسیده باشد .

تبصره - تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان شرکتهای دولتی از طرف مجامع عمومی مربوط مانع از تعقیب قانونی تخلفات احتمالی مسوولان امر در رابطه با عملکرد شرکت نخواهد بود .

ماده ۱۶۰ - انحلال شرکتهای دولتی منحصرأ با اجازه قانون مجاز میباشد مگر آنکه در اساسنامههای مربوط ترتیبات دیگری مقرر شده باشد .

توضیح . منظور از این ماده این است که افراد ذینفع نتوانند باستناد ماده ۱۴۱ قانون تجارت تقاضای انحلال شرکت دولتی را بنمایند و اخلاقی در مملکت بوجود آید .
ماده ۱۶۱ - شرکتهای دولتی مکلفند هر سال معادل ده درصد سود ویژه شرکت را بعنوان اندوخته قانونی موضوع نمایند تا وقتی که اندوخته مزبور معادل سرمایه ثبت شده شرکت بشود .

تبصره - افزایش سرمایه شرکت از محل اندوخته قانونی مجاز نمی باشد .
توضیح ماده ۱۶۱ - منظور از این ماده افزایش بنیه مالی شرکتهای دولتی و تشویق شرکتهای سود ده می باشد .

ماده ۱۶۲ - سود و زیان حاصل از تسعیر دارائیهها و بدهیهای ارزی شرکتهای دولتی درآمد یا هزینه تلقی نمی گردد . مابه التفاوت حاصل از تسعیر دارائیهها و بدهیهای مذکور باید در حساب " ذخیره تسعیر دارائیهها و بدهیهای ارزی " منظور شود .
در صورتیکه در پایان سال مالی مانده حساب ذخیره مزبور بدهکار باشد این مبلغ قابل انتقال به حساب سود و زیان همان سال خواهد بود .

تبصره - در صورتیکه مانده حساب ذخیره تسعیر دارائیهها و بدهیهای ارزی در پایان سال مالی از مبلغ سرمایه ثبت شده شرکت تجاوز نماید مبلغ مزاد پس از طی مراحل قانونی قابل انتقال به حساب سرمایه شرکت می باشد .

توضیح ماده ۱۶۲ - برای اینکه سود و زیان شرکتهای دولتی تابع تغییرات و نوسانات ارزی که خارج از اختیار آنهاست نباشد و از کاهش بنیه مالی شرکتهای دولتی جلوگیری

گردد چون شرکتهای دولتی بایستی براساس این سود کاذب مالیات و سود سهام پرداخت نمایند .

ماده ۱۶۳- وزارتخانهها و موسسات دولتی و شرکتهای دولتی و موسسات و نهادهای عمومی دولتی مکلفند کلیه اطلاعات مالی مورد درخواست وزارت امور اقتصادی و دارائی را که در اجرای این قانون برای انجام وظایف خود لازم بدانند مستقیماً در اختیار وزارتخانه مذکور قرار دهند .

ماده ۱۶۴- صدا و رسمای جمهوری اسلامی ایران با رعایت قانون اداره صداوسیما جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۹/۱۰/۸ مجلس شورای اسلامی از نظر شمول این قانون در حکم شرکت دولتی محسوب میگردد .

ماده ۱۶۵- وزارت امور اقتصادی و دارائی مکلف است به منظور فراهم آوردن موجبات نظارت مالی فراگیر بر هزینههای دستگاههای دولتی و نیز تجهیز کادر مالیاتی و حسابرسی برطبق اساسنامه ای که به پیشنهاد وزارت مذکور به تصویب هیات وزیران خواهد رسید نسبت به تاسیس آموزشگاه عالی اختصاصی برای این امر اقدام نماید .

ماده ۱۶۶- کلیه احکام قطعی صادره از دادگاهها و سایر مراجع دیصلاح و اجرائیه های دوایر ثبت اسناد و املاک کشور در مورد وجوه محکوم به دولت باید مستقیماً به وزارتخانه یا موسسه دولتی محکوم علیه ابلاغ شود . وزارتخانه یا موسسه دولتی محکوم علیه مکلف است وجوه محکوم به را با رعایت حق تقدم از حیث تاریخ ابلاغ دادنامه قطعی و یا اجرائیه حسب مورد از محل اعتبار مربوط به پرداخت تعهدات بودجه مصوب سالهای قبل منظور در قانون بودجه کل کشور موضوع ماده ۸۱ و یا از محل اعتبارات مصوب دیون بلامحل بودجه مربوط موضوع ماده ۷۶ این قانون تأمین و پرداخت نمایند .

ماده ۱۶۷- این قانون از اول فروردین ماه سال یکهزار و سیصد و شصت و به مورد اجرا گذارده میشود و از تاریخ مذکور قانون محاسبات عمومی مصوب ۱۳۴۹/۱۰/۱۵ و اصلاحات بعدی آن و کلیه قوانین و مقررات عمومی و همچنین قوانین و مقررات خاص مورد عمل شرکتهای و سازمانهای دولتی که شمول مقررات عمومی به آنها مستلزم ذکر نام است در مواردی که با این قانون مغایرت دارد ملغی است .

تبصره- آئین نامه های اجرائی قانون محاسبات عمومی مصوب ۱۳۴۹/۱۰/۱۵ تا

زمانیکه آئین نامه های اجرائی این قانون تصویب و ابلاغ نشده است جز در مواردی که
با متن این قانون معایرت دارد به قوت خود باقی است .

تاریخ چاپ ۱۳۶۱/۹/۲

تبصره ۲۸ قانون بودجه سال ۵۸

تبصره ۲۸- کلیه وزارتخانه ها و موسسات دولتی مکلفند درآمدهای اختصاصی خود را
با استثنای درآمدهای مراکز آموزش حرفه ای و صندوق کارآموزی و بیمارستان های آموزشی و درآمد
موقوفات و اماکن متبرکه و درآمد حق السهم صاحبان دفاتر اسناد درسی و صندوق تأمین اجتماعی
را به درآمد عمومی کشور منظور و در خزانه داری کل واریز نمایند .
در مورد آن قسمت از هزینه هایی که تا سال گذشته از محل درآمدهای اختصاصی انجام میشده
و در این قانون اعتباری برای انجام آن پیش بینی نشده است استثنائاً در سال ۵۸ دستگاههای
اجرائی میتوانند از موافقت وزارت امور اقتصاد و دارائی و سازمان برنامه و بودجه بر طبق
مقررات مربوط به خود عمل نمایند مشروط بر آنکه جمع مبلغی که از این بابت پرداخت میشود از
۱۰ درصد کل وصولی درآمدهای فوق در سال ۵۸ تجاوز ننماید .
استفاده از درآمدهای مزبور تا میزان ۲۵ درصد پس از موافقت وزارت امور اقتصادی و
دارائی و سازمان برنامه و بودجه منوط به تصویب هیات وزیران خواهد بود .
مانده درآمدهای اختصاصی سالهای قبل دستگاههای اجرائی مشمول حکم این تبصره
در پایان شهریور ماه ۵۸ به درآمد عمومی منتقل میشود .

لایحه قانونی راجع به درآمدهای اختصاصی

مصوب ۵۸/۹/۱۴

ماده واحده- کلیه درآمدهای اختصاصی وزارتخانه ها و موسسات دولتی با استثنای
درآمدهای مستثنی شده در تبصره (۲۸) قانون بودجه سال ۵۸ باید به درآمد عمومی منتقل شود .
درآمدهای اختصاصی موسسات دولتی که مشمول مقررات عمومی نسبت به آنها مستلزم ذکر
نام است نیز مشمول این حکم خواهند بود .

تبصره ۱- درآمدهای اختصاصی وزارتخانه ها و موسسات دولتی که مجوز وصول و یا نحوه
مصرف آنها پس از تصویب قانون بودجه سال ۵۸ اخذ گردیده است نیز مشمول این قانون میباشد .
تبصره ۲- آن قسمت از هزینه های ضروری و اجتناب ناپذیر وزارتخانه ها و موسسات دولتی
که درآمدهای اختصاصی آنها به درآمد عمومی منتقل شده مورد قانون بودجه سال ۵۸ اعتباری برای
انجام آنها پیش بینی نشده و یا با وجود پیش بینی شدن اعتبار ، مقررات عمومی اجازه انجام
آنها را نمیدهد . با تأیید وزارت امور اقتصاد و دارائی و سازمان برنامه و بودجه با رعایت مقررات
حاکم بر نحوه وصول و خرج درآمدهای اختصاصی مربوط از محل درآمدهای مزبور قابل پرداخت
است . مشروط بر آنکه این قبیل هزینه ها حداکثر از ۲۵ درصد کل وصولی درآمدهای فوق در
سال تجاوز ننماید .

تبصره ۳- تعهدات انجام شده از محل درآمدهای اختصاصی تا تاریخ تصویب این قانون از محل مانده سالهای قبل درآمدهای مذکور تا پایان سال ۵۸ قابل پرداخت می باشد و در صورت نداشتن مانده از محل ۳ درصد و یا در آمد عمومی، اینگونه تعهدات قابل پرداخت نیست می باشد.

تبصره ۴- اعتبار مورد دنیا از اداره کل تصفیه امور ورشکستگی ضمن بودجه وزارت دادگستری منظور و درآمدهای اداره مزبور نیز مشمول این قانون میباشد.

تبصره ۵- در مواردیکه در خصوص اختصاصی تلقی شدن برخی از درآمدهای وزارتخانه ها و موسسات دولتی، ایهامی وجود داشته باشد به تشخیص سازمان برنامه و بودجه و وزارت امور اقتصادی و دارائی عمل خواهد شد.

تبصره ۶- استفاده از درآمدهای اختصاصی که اجازه مصرف آن بعد از تصویب قانون بودجه سال ۵۸ تحصیل شده است نیز مشمول مقررات این قانون میباشد.

تبصره ۶۵ قانون بودجه سال ۱۳۶۰

تبصره ۶۵- به وزارت امور اقتصاد و دارائی اجازه داده میشود که نیم درصد از زوجی که با ت مالیات و جرائم موضوع قانون مالیاتهای مستقیم مصوب اسفندماه ۱۳۴۵ و اصلاحیه های بعدی از سال ۱۳۶۰ وصول میشود (با استثنای مالیات بردار مد با نکما و موسسات و شرکتهای دولتی) در حساب مخصوص در خزانه منظور نموده در مورد آموزش و تربیت کارمندان در امور مالیاتی و حسابرسی و تشویق کارمندان و کسای نیکه در امر وصول مالیات فعالیت موشری مبذول داشته و یا می دارند خرج نما بدو وجه پرداختی با استناد این تبصره از شمول کلیه مقررات مفاير مستثنی است. وزارت امور اقتصاد و دارائی موظف است که در هر شش ماه گزارشی از میزان وصول مالیات و توزیع مالیات وصولی ببن طبقات و سطوح مختلف در آمدی را به مجلس شورای اسلامی تسلیم نماید.

ماده ۲۷ قانون دیوان محاسبات

ماده ۲۷- تاریخ تشکیل و دستور جلسه رسیدگی شعب دیوان محاسبات باید بداد استان و مسوول یا مسوولین حساب مربوط ابلاغ شود. حضور دستان یا نماینده او در جلسات رسیدگی الزامی است لیکن عدم حضور مسوول یا مسوولین حساب مربوط مانع رسیدگی و صدور رای نخواهد بود و شعبه پس از استماع نظر دادستان یا نماینده او و مبادرت به صدور رای خواهد نمود.

ماده ۱۲ قانون دیوان محاسبات

ماده ۱۲- دادستان دیوان محاسبات از بین مستخدمین رسمی وزارت دارائی که حداقل دارای مدرک لیسانس و یا نزد سال سابقه خدمت باشند از طرف وزیر دارائی انتخاب و منصوب میگردد. دادیاران از بین مستخدمین رسمی وزارت دارائی که حداقل دارای مدرک تحصیلی از درجه لیسانس و سه سال سابقه خدمت باشند و در غیر این صورت از بین کارمندان رسمی وزارت دارائی که حداقل دارای دو سال سابقه خدمت در امور مالی باشند بنا به پیشنهاد دادستان و حکم وزیر دارائی منصوب میشوند.

تبصره ۶۷ - الف - عضویت دولت ایران در سازمانها و مجامع بین المللی بنا به پیشنهاد دولت و تصویب مجلس شورای اسلامی مجاز میباشد .
 ب - سهمیه و حق عضویت های متعلق بر اساس درخواست دستگاه اجرایی ذیربط و پیشنهاد مشترک وزارت امور خارجه و سازمان برنامه و بودجه با تصویب هیات وزیران از محل اعتبار منظور در ردیف مربوط در قانون بودجه سالانه قابل پرداخت خواهد بود .
 پ - تبصره ۲۶ قانون بودجه سال ۱۳۴۶ و تبصره ۲۷ قانون متمم بودجه سال مذکور و تبصره ۴۵ قانون بودجه سال ۱۳۳۹ لغو میشود .

ماده ۱۴۱ قانون تجارت

ماده ۱۴۱ - شرکت مختلط غیرسهامی شرکتی است که برای امور تجاری در تحت اسم مخصوصی بین یک یا چند نفر شریک ضامن و یک یا چند نفر شریک با مسوولیت محدود بدون انتشار سهام تشکیل میشود .
 شریک ضامن مسوول کلیه قروضی است که ممکن است علاوه بر دارائی شرکت پیدا شود - شریک با مسوولیت محدود کسی است که مسوولیت او فقط تا میزان سرمایه ای است که در شرکت گذارده و یا بایستی بگذارد .
 در اسم شرکت باید عبارت (شرکت مختلط) و لا اقل اسم یکی از شرکاء ضامن قید شود . ع